
Uniwersytet
w Siedlcach
Architektura
Systemów
Komputerowych
dr Marcin
Stępniak

Intel 8086

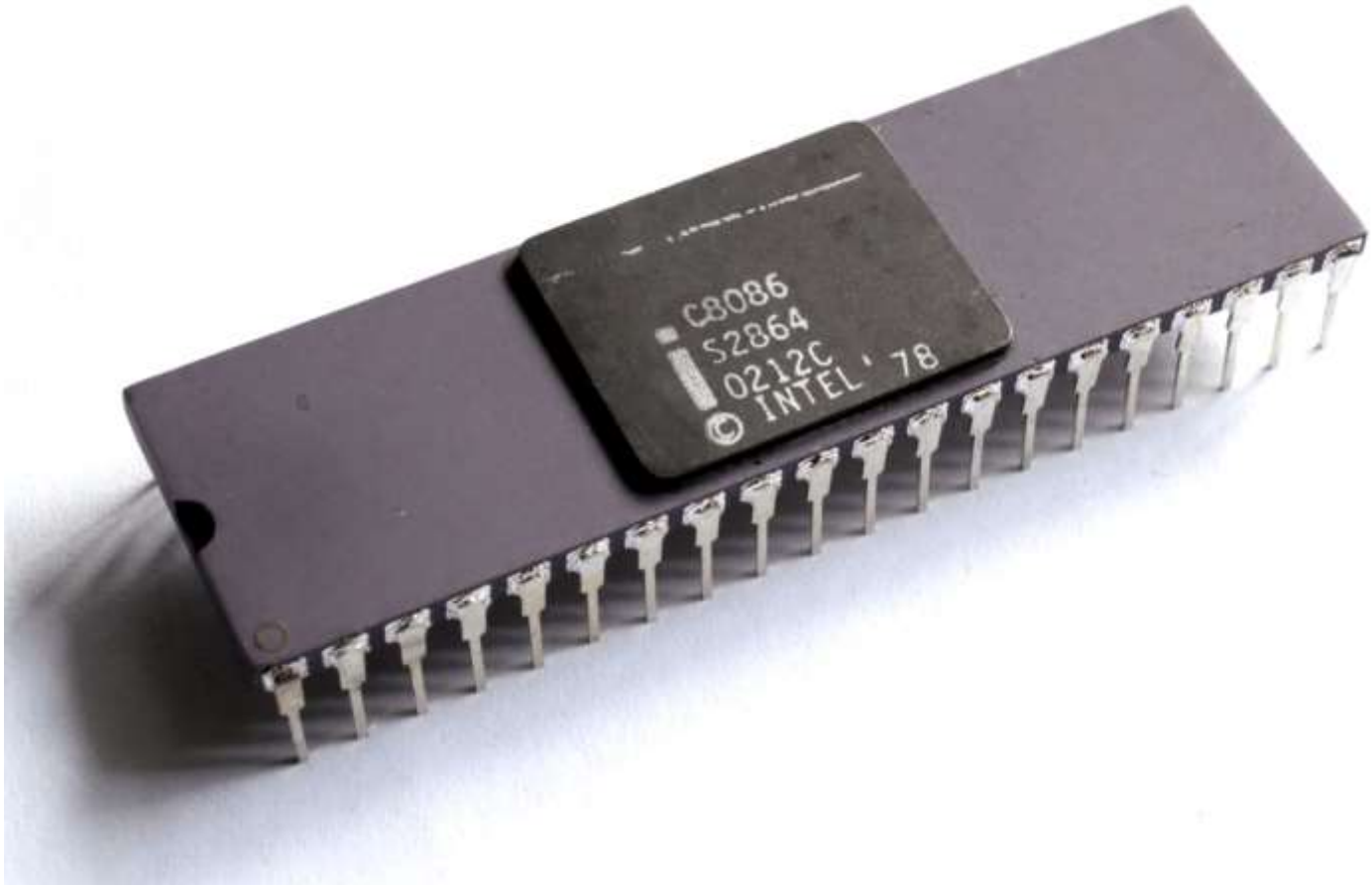

https://pl.wikipedia.org/wiki/Intel_8086

Procesor 8086 firmy Intel

- 8086 – 16-bitowy mikroprocesor wprowadzony na rynek 8 czerwca 1978 roku
- został zaprojektowany w technologii 3 µm HMOS (ang. *High performance Metal-Oxide Semiconductor)* jako rozszerzenie 8-bitowego 8080/8085
- Jego zastosowanie (w szczególności jego późniejszej odmiany z 8-bitowym interfejsem – 8088) w pierwszych ogólnodostępnych komputerach osobistych (IBM PC), doprowadziło do jego wielkiej popularyzacji i dalszego rozwoju tej rodziny procesorów (architektura x86).
- W związku z historycznym znaczeniem procesora 8086 firmie Intel przydzielono identyfikator 0x8086 na liście identyfikatorów (PCI ID) dostawców urządzeń dla magistrali PCI

PCI

- PCI (ang. *Peripheral Component Interconnect*) –
- magistrala komunikacyjna służąca do przyłączania kart rozszerzeń do płyty głównej w komputerach klasy PC.
- Po raz pierwszy została publicznie zaprezentowana w czerwcu 1992 r. jako rozwiązanie umożliwiające szybszą komunikację pomiędzy procesorem i kartami niż stosowane dawniej ISA.
- Dodatkową zaletą PCI jest to, że nie ma znaczenia czy w gnieździe jest karta sterownika dysków (np. SCSI), sieciowa czy graficzna.
- Każda karta, pasująca do gniazda *PCI*, funkcjonuje bez jakichkolwiek problemów, gdyż nie tylko sygnały, ale i przeznaczenie poszczególnych styków gniazda są znormalizowane.

Podstawowe parametry mikroprocesora 8086

- Architektura CISC
- Przestrzeń adresowa pamięci – 1 MB w trybie rzeczywistym
- 16-bitowa magistrala danych
- 20-bitowa magistrala adresowa
- Częstotliwość sygnału zegarowego do 10 MHz
- 91 podstawowych typów rozkazów; samych rozkazów jest znacznie więcej

Podstawowe parametry mikroprocesora 8086

- Przestrzeń adresowa urządzeń wejścia/wyjścia – 64 kB,
- Możliwość wykonywania operacji bitowych, bajtowych, o długości słowa i łańcuchowych,
- 7 trybów adresowania argumentów w pamięci,
- 16-bitowa jednostka arytmetyczno-logiczna (ALU),
- 16-bitowe rejestry ogólnego przeznaczenia,
- 6-bajtowa kolejka rozkazów

Podstawowe parametry mikroprocesora 8086

- dwa tryby pracy – minimalny i maksymalny:
  - W trybie minimalnym procesor steruje całym systemem mikrokomputerowym pełniąc rolę kontrolera magistrali.
    - Zwykle system taki składa się z jednego obwodu drukowanego i kilku urządzeń peryferyjnych.
  - W trybie maksymalnym magistrala jest współdzielona pomiędzy mikroprocesor a procesory wspomagające.
    - Funkcje sterownika magistrali przejmuje wtedy osobny element systemu mikrokomputerowego zwany kontrolerem magistrali.
    - Tryb ten stosowany jest w przypadku systemów wieloprocesorowych (np. system w którego skład wchodzi mikroprocesor wraz z koprocesorem matematycznym)

SCHEMAT BLOKOWY PROCESORA 8086

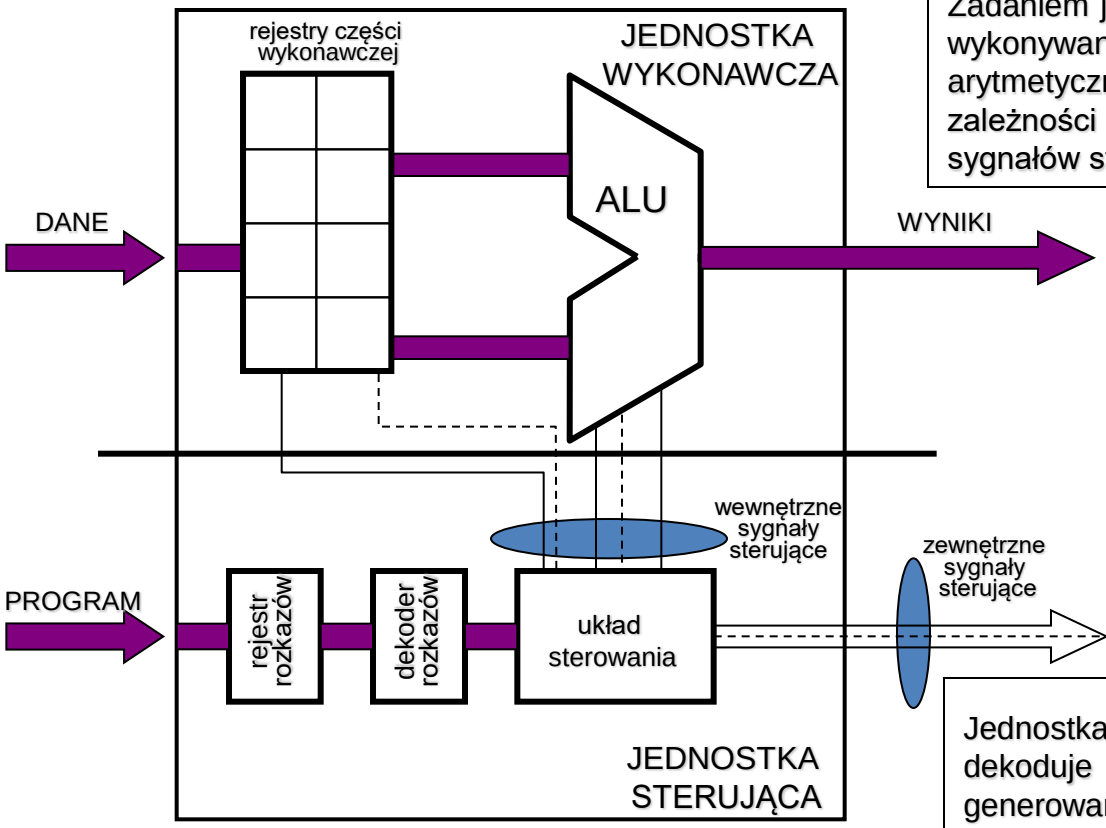

Zadaniem jednostki wykonawczej jest wykonywanie operacji arytmetycznych i logicznych w zależności od wewnętrznych sygnałów sterujących

Jednostka sterująca z programu dekoduje rozkaz i na jego podstawie generowane są wewnętrzne i zewnętrzne sygnały sterujące

SCHEMAT BLOKOWY PROCESORA 8086

Układ wykonawczy zawiera:
- 16-bitową jednostkę arytmetyczno-logiczną,
- układ sterowania z rejestrem rozkazów,
- cztery 16-bitowe rejestry użytkownika
- cztery 16-bitowe rejestry adresacji
- 16-bitowy rejestr wskaźników (rejestr flagowy)

Zadaniem układu wykonawczego jest dekodowanie i wykonywanie rozkazów gromadzonych w kolejce. W trakcie wykonywania rozkazów w układzie wykonawczym układ sprzęgający magistrali zewnętrznej otrzymuje zezwolenie na pobranie

Układ sprzęgający magistrali zawiera:
- układ generacji adresu fizycznego,
- układ kolejkowania rozkazów,
- 16-bitowe rejestry adresacji (segmentowe i IP)
- bufor WE/WY

Układ sprzęgający przesyła dane między procesorem a pamięcią operacyjną lub układami WE/WY pod nadzorem układu wykonawczego. W czasie gdy układ wykonawczy realizuje kolejny rozkaz, BIU pobiera nowy rozkaz z pamięci operacyjnej i przekazuje go do kolejki.

Drugim istotnym zadaniem układu sprzęgającego BIU jest wyznaczania adresu fizycznego (m.in. na podstawie danych przekazywanych z EU)

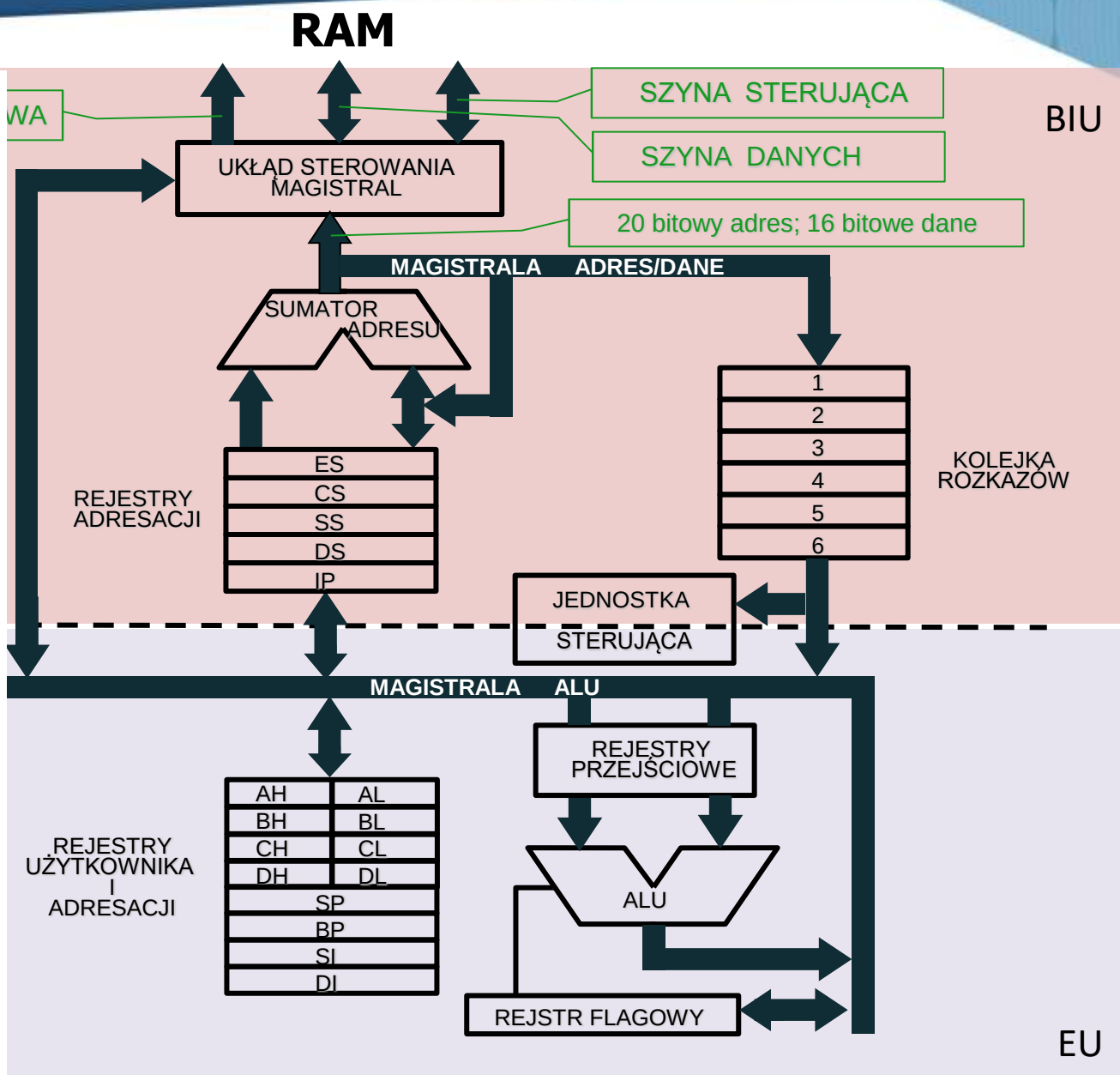

REJESTRY

(na przykładzie procesora 8086/8088)

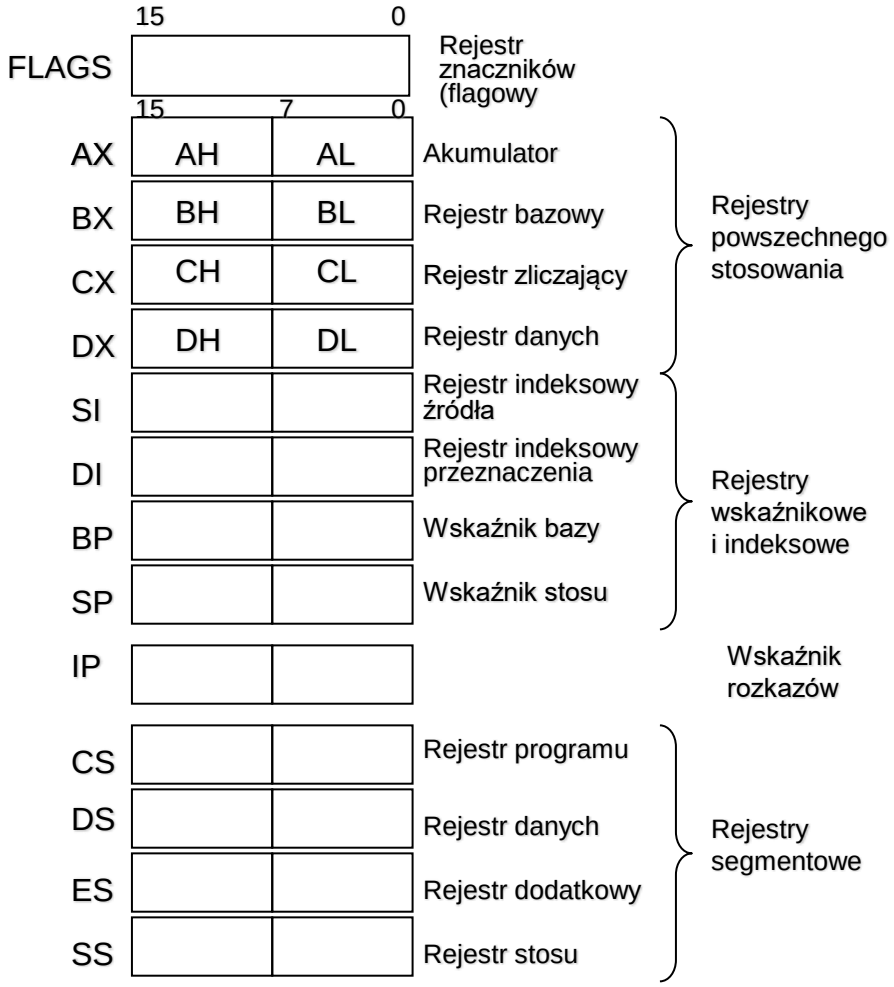

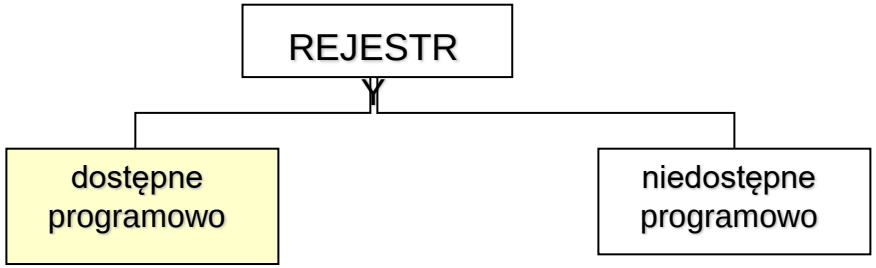

Rejestr znaczników w mikroprocesorze 8086

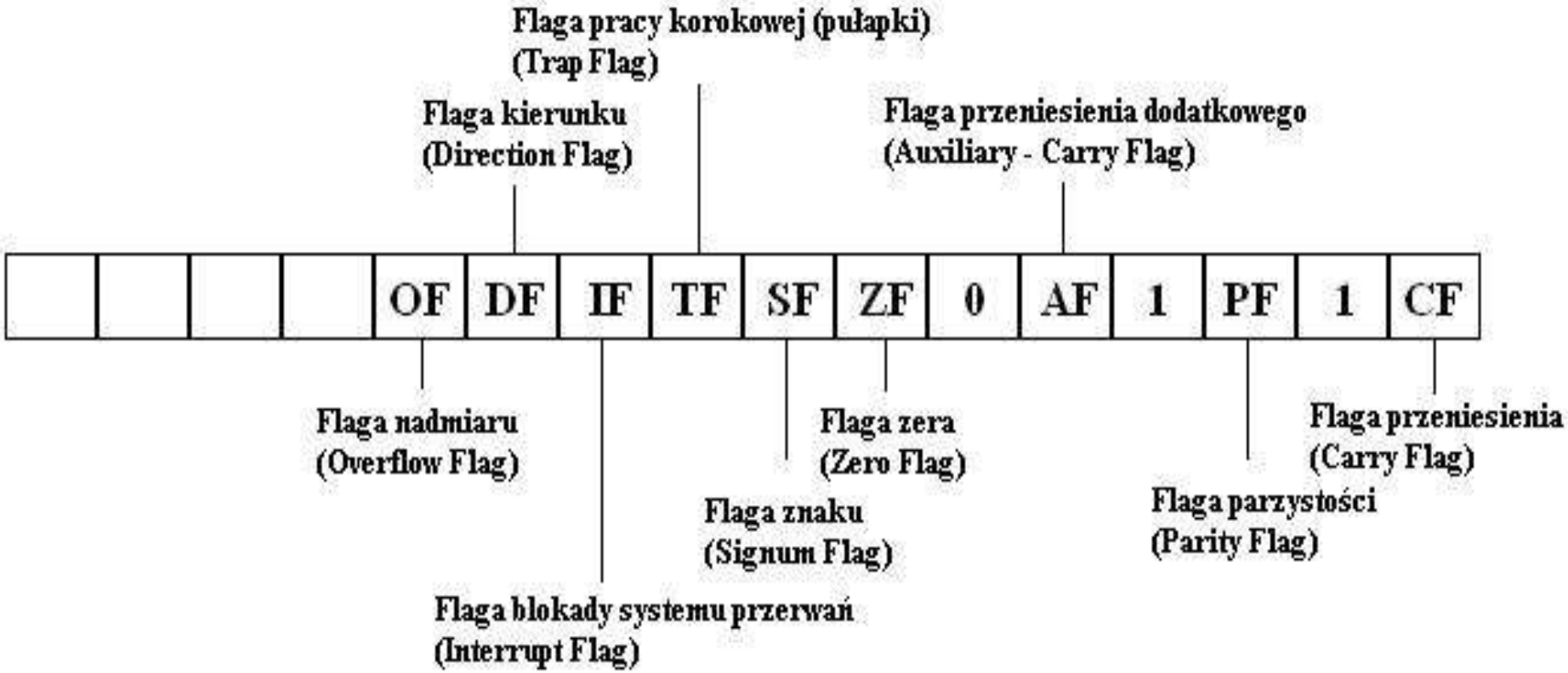

Rejestr znaczników w mikroprocesorze 8086

- *SF* (*sign flag*) – znacznik znaku – równy najbardziej znaczącemu bitowi wyniku
  - *0* – wynik operacji dodatni
  - *1* – wynik operacji ujemny
- *ZF* (*zero flag*) – znacznik zera
  - *0* – wynik operacji różny od zera
  - *1* – wynik operacji równy zeru
- *PF* (*parity flag*) – znacznik parzystości – ustawiany w zależności od liczby jedynek w najmniej znaczących 8 bitach wyniku
  - *0* liczba jedynek w wyniku operacji nieparzysta
  - *1* liczba jedynek w wyniku operacji parzysta

Rejestr znaczników w mikroprocesorze 8086

- *AF* (*auxiliary carry flag*) – znacznik przeniesienia połówkowego (pomocniczego)
  - *0* – brak przeniesienia pomiędzy trzecim i czwartym bitem bajta (BCD)
  - *1* – występuje przeniesienie
- *CF* (*carry flag*) – znacznik przeniesienia
  - *0* – wynik operacji arytmetycznej nie powoduje powstania przeniesienia z najbardziej znaczącego bitu
  - *1* – wynik takie przeniesienie powoduje
- *OF* (*overflow flag*) – znacznik nadmiaru
  - *0* – suma modulo 2 przeniesień z najbardziej znaczącej pozycji i pozycji przedostatniej jest równa 0
  - *1* – suma modulo 2 przeniesień z najbardziej znaczącej pozycji i pozycji przedostatniej jest równa 1 (przekroczenie zakresu w kodzie U2)

Rejestr znaczników w mikroprocesorze 8086

- *IF* (*interrupt flag*) – znacznik przerwań
  - *0* – brak zezwolenia na przyjmowanie przerwań z wejścia *INT*
  - *1* – zezwolenie na przyjmowanie przerwań
- *DF* (*direction flag*) – znacznik kierunku, wskazuje, czy zawartości rejestrów SI i DI mają być zwiększane lub zmniejszane o jeden w czasie wykonywania operacji łańcuchowych
  - *0* – rejestry są zwiększane
  - *1* – rejestry są zmniejszane
- *TF* (*trap flag*) – znacznik pułapki umożliwiającej pracę krokową
  - *0* – praca krokowa wyłączona
  - *1* – praca krokowa włączona, mikroprocesor po wykonaniu każdego rozkazu wykona skok do odpowiedniego podprogramu obsługi przerwania.

Rejestry ogólnego przeznaczenia: arytmetyczne,

- Rejestry arytmetyczne to cztery 16-bitowe rejestry ogólnego przeznaczenia: AX, BX, CX, DX.

  Każdy z tych rejestrów może również działać jako dwa niezależne rejestry 8-bitowe:
  - *AX* lub *AH*, *AL*
  - *BX* lub *BH*, *BL*
  - *CX* lub *CH*, *CL*
  - *DX* lub *DH*, *DL*

SCHEMAT BLOKOWY PROCESORA 8086

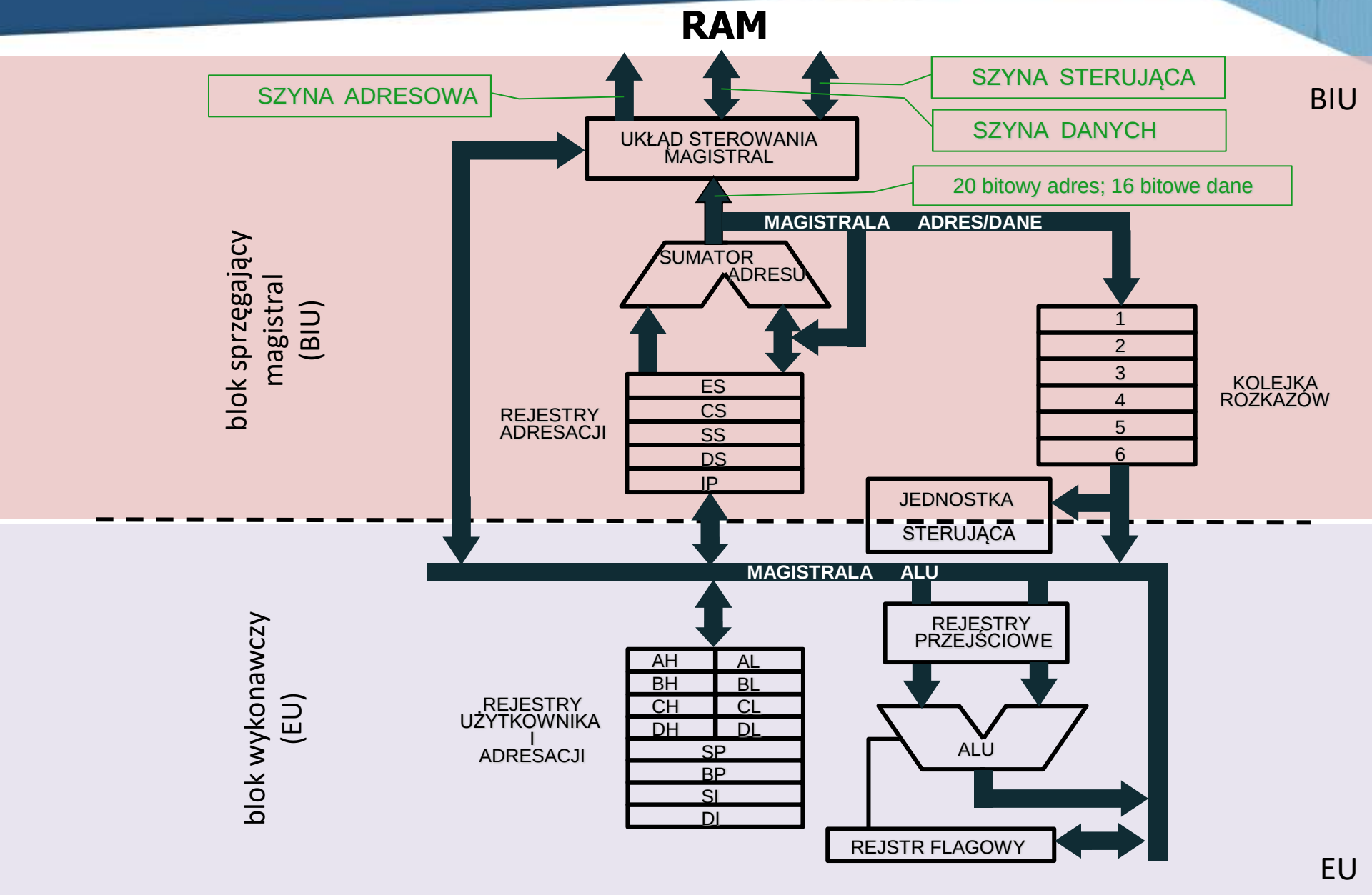

Rejestry ogólnego przeznaczenia

- AX – Akumulator (Accumulator)
  Rejestr ten bezpośrednio współpracuje z jednostką arytmetyczno-logiczną.
  - Niektóre operacje, których argumenty znajdują się w akumulatorze, wykonywane są szybciej niż ich odpowiedniki wykorzystujące inne rejestry.
  - Takie rozkazy jak: mnożenie, dzielenie i operacje wejścia/wyjścia wymagają użycia akumulatora do przechowywania argumentu bądź też zapisu wyniku.
- BX – Baza (Base)
  Rejestr ten może być używany do adresowania argumentu, znajdującego się w pamięci, stanowiąc bazę do obliczania adresu.

Rejestry ogólnego przeznaczenia: arytmetyczne

- CX – Licznik (Counter)
  Rejestr ten jest używany jako licznik w operacjach łańcuchowych oraz pętlach.
- Po każdej iteracji jego zawartość jest automatycznie dekrementowana. W rozkazach przesunięć, rejestr CL (mniej znaczący bajt rejestru CX), wykorzystywany jest jako licznik bitów.
- DX – Dane (Data)
  Rejestr ten jest wykorzystywany w niektórych operacjach arytmetycznych do przechowywania części argumentu lub wyniku operacji (mnożenie i dzielenie 16-bitowe).
  - Zawiera on także adres urządzenia w operacjach wejścia/wyjścia.

Rejestry ogólnego przeznaczenia: wskaźnikowe i indeksowe

- 16-bitowe rejestry adresowe: SP, BP, SI, DI. Ich głównym zadaniem jest wskazywanie miejsca w pamięci, w którym znajdują się argumenty rozkazu.
- Wykorzystywane są w adresowaniu indeksowym, bazowym oraz indeksowo-bazowym.
- Można ich również używać do przechowywania argumentu bądź wyniku operacji

Rejestry ogólnego przeznaczenia: wskaźnikowe i indeksowe

- *SP* – wskaźnik stosu (*Stack Pointer*).
  Wskazuje adres ostatnio zapisanego słowa na stosie. Jego wartość jest automatycznie ++ lub -- w zależności od wykonywanej operacji (POP, PUSH).

- *BP* – wskaźnik bazy (*Base Pointer*).
  Pełni on funkcję wskaźnika ogólnego przeznaczenia. Wykorzystywany jest do adresowania bazowego danych w segmencie stosu.

Rejestry ogólnego przeznaczenia: wskaźnikowe i indeksowe

- *SI* – rejestr indeksowy źródła (*Source Index*). Uniwersalny rejestr indeksowy. Wykorzystywany dla dwuargumentowych operacji łańcuchowych do przetrzymywania adresu źródła danych. Po każdej kolejnej iteracji jego wartość jest ++ lub --, zależnie od ustawienia flagi kierunku.
- *DI* – rejestr indeksowy przeznaczenia (*Destination Index*). Uniwersalny rejestr indeksowy. Jest wykorzystywany w czasie dwuargumentowych operacji łańcuchowych do przetrzymywania adresu przeznaczenia danych. Po każdej kolejnej iteracji jego zawartość jest ++ lub --, zależnie od ustawienia flagi kierunku.

Rejestry segmentowe

- 16-bitowe rejestry, dostępne dla programisty, których zawartość służy do obliczania adresu fizycznego komórki pamięci.
- Rejestry te zawierają adres początkowy danego segmentu pamięci.
- Mikroprocesor w zależności od rodzaju segmentu pamięci, do którego chce się odwołać, wykorzystuje odpowiedni z rejestrów.
- Programista ma możliwość zmiany automatycznie wykorzystywanego rejestru poprzez umieszczenie odpowiedniego prefiksu przed rozkazem, dla którego zmiana ma zostać zastosowana.

SCHEMAT BLOKOWY PROCESORA 8086

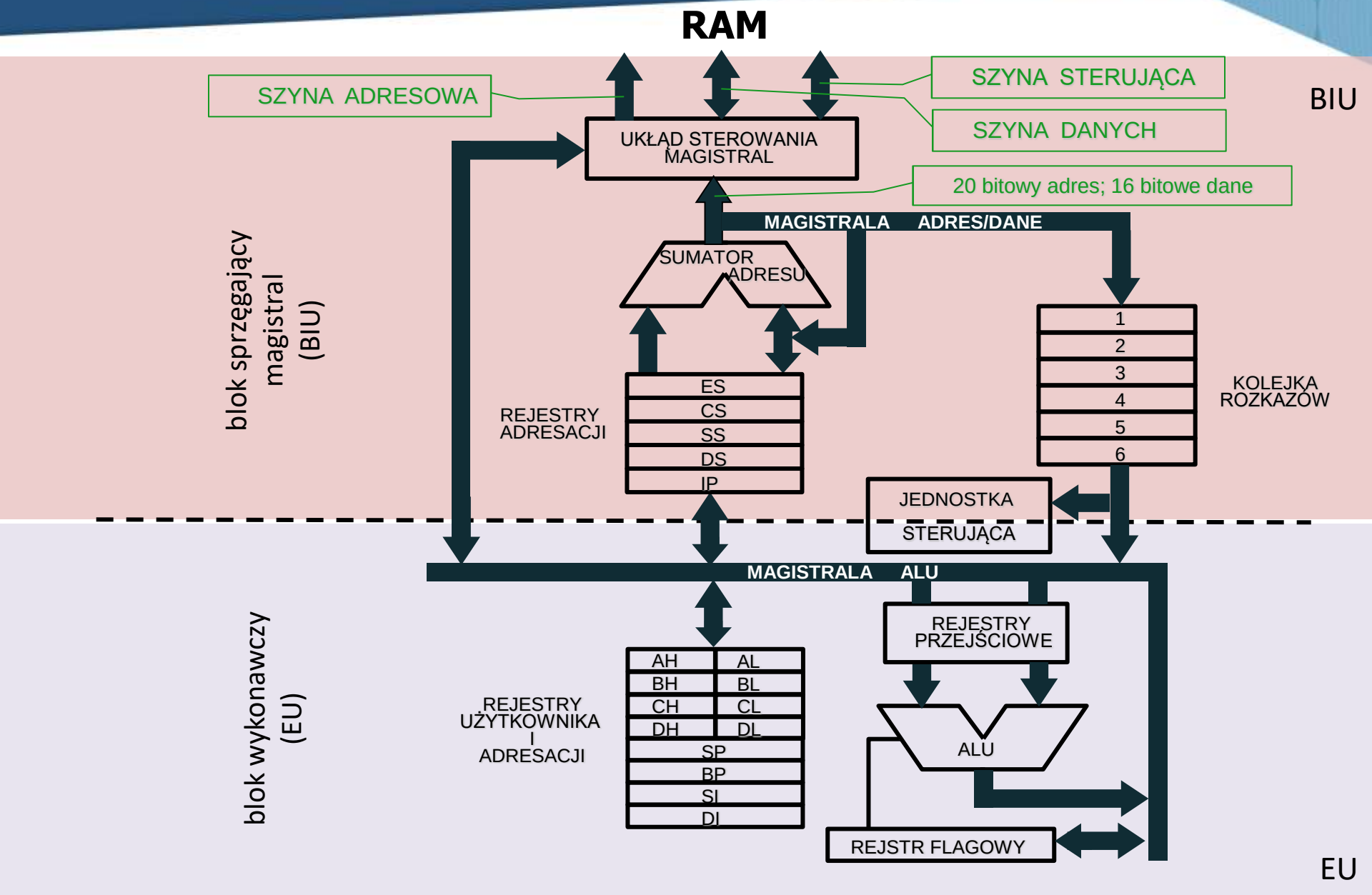

REJESTRY SEGMENTOWE

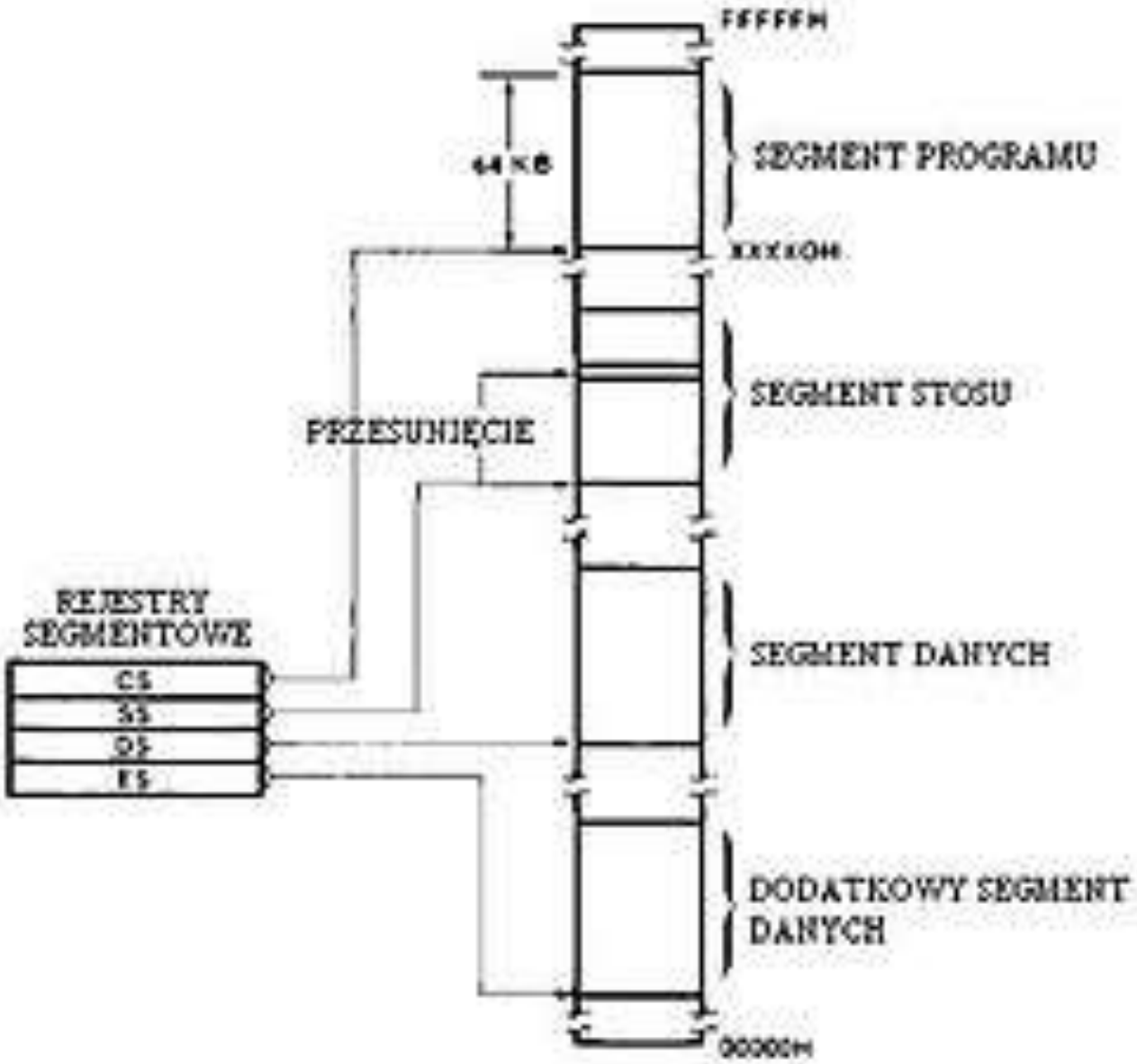

Segmentacja pamięci w mikroprocesorze 8086 Intel

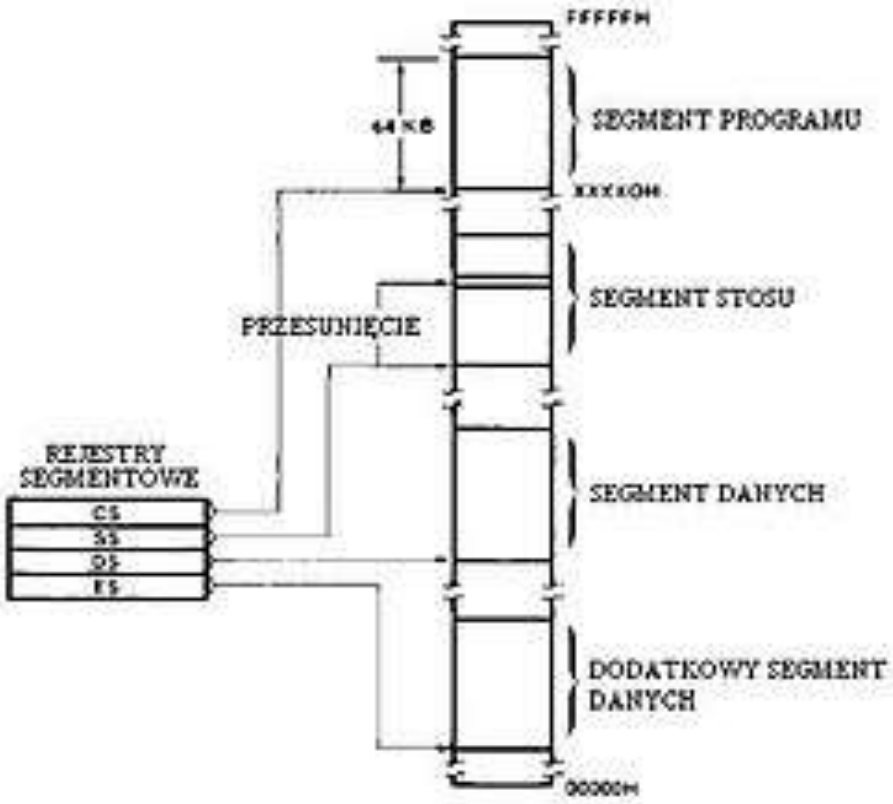

- Mikroprocesor 8086 ma 20-bitową magistralę adresową. Pozwala ona na zaadresowanie do 1 MB pamięci operacyjnej.

Przestrzeń adresowa została podzielona na segmenty o długości 64 kB, rozpoczynające się co 16 bajtów (kolejne segmenty pamięci mogą nakładać się na siebie).

Rejestry segmentowe

- *CS* – rejestr segmentowy programu (*Code Segment register*).
- Zawartość tego rejestru wyznacza początek aktualnie używanego segmentu programu.
- Wartość ta wykorzystywana jest do obliczania adresu fizycznego kolejnego rozkazu do pobrania z pamięci.

Rejestry segmentowe

- *DS* – rejestr segmentowy danych (*Data Segment register*).

- Zawartość tego rejestru wyznacza początek aktualnie używanego segmentu danych.
- Wartość ta wykorzystywana jest do obliczania adresu fizycznego argumentu lub wyniku aktualnie wykonywanego rozkazu.
- Wyjątek stanowią rozkazy łańcuchowe, w których zawartość tego rejestru służy jedynie do obliczania adresu źródła danych.

Rejestry segmentowe

- *SS* – rejestr segmentowy stosu (*Stack Segment register*).

- Zawartość tego rejestru wyznacza początek aktualnie używanego segmentu stosu.
- Wartość ta wykorzystywana jest do obliczania adresu fizycznego komórki pamięci, na którą wskazuje wskaźnik stosu (rejestr SP).

Rejestry segmentowe

- *ES* – rejestr segmentowy dodatkowy (*Extra Segment register*).

- Zawartość tego rejestru wyznacza początek aktualnie używanego dodatkowego segmentu danych.
- Wartość ta wykorzystywana jest do obliczania adresu fizycznego przeznaczenia dla operacji łańcuchowych (np. rozkazu przenoszenia bloku danych).

Licznik rozkazów (Instruction Pointer – IP)

- 16-bitowy rejestr, którego zawartość służy do obliczania adresu fizycznego następnego słowa rozkazu (instrukcji) do pobrania z pamięci.
- Stanowi on rejestr indeksowy dla rejestru CS wyznaczającego segment z kodem programu.
- CS:IP to adres logiczny tej nastepnej instrukcji
- Jego zawartość jest automatycznie inkrementowana po pobraniu każdego bajtu rozkazu (w przypadku pobrania słowa jego wartość wzrasta o 2).
- Programista ma możliwość zmiany zawartości licznika rozkazów poprzez zastosowanie rozkazu skoku.

Segmentacja pamięci w mikroprocesorze 8086 Intel

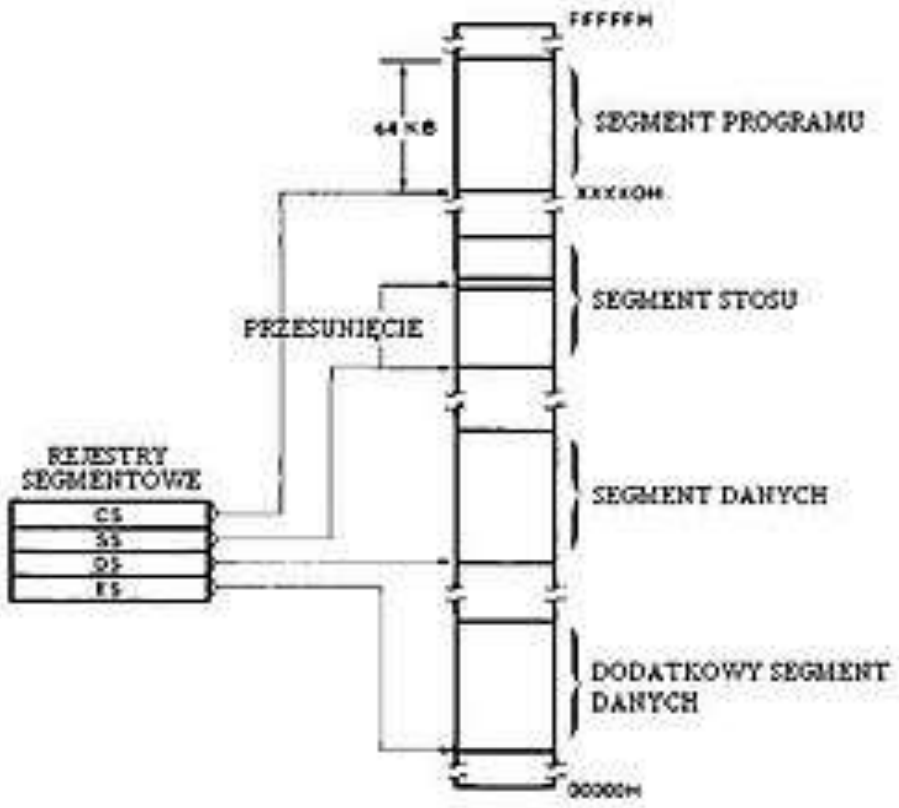

- Adres fizyczny komórek pamięci obliczany jest na podstawie dwóch 16-bitowych składników tj. adresu segmentu oraz adresu efektywnego (przesunięcia).

Taki sposób adresowania nazywa się adresowaniem segmentowym.

SCHEMAT BLOKOWY PROCESORA 8086

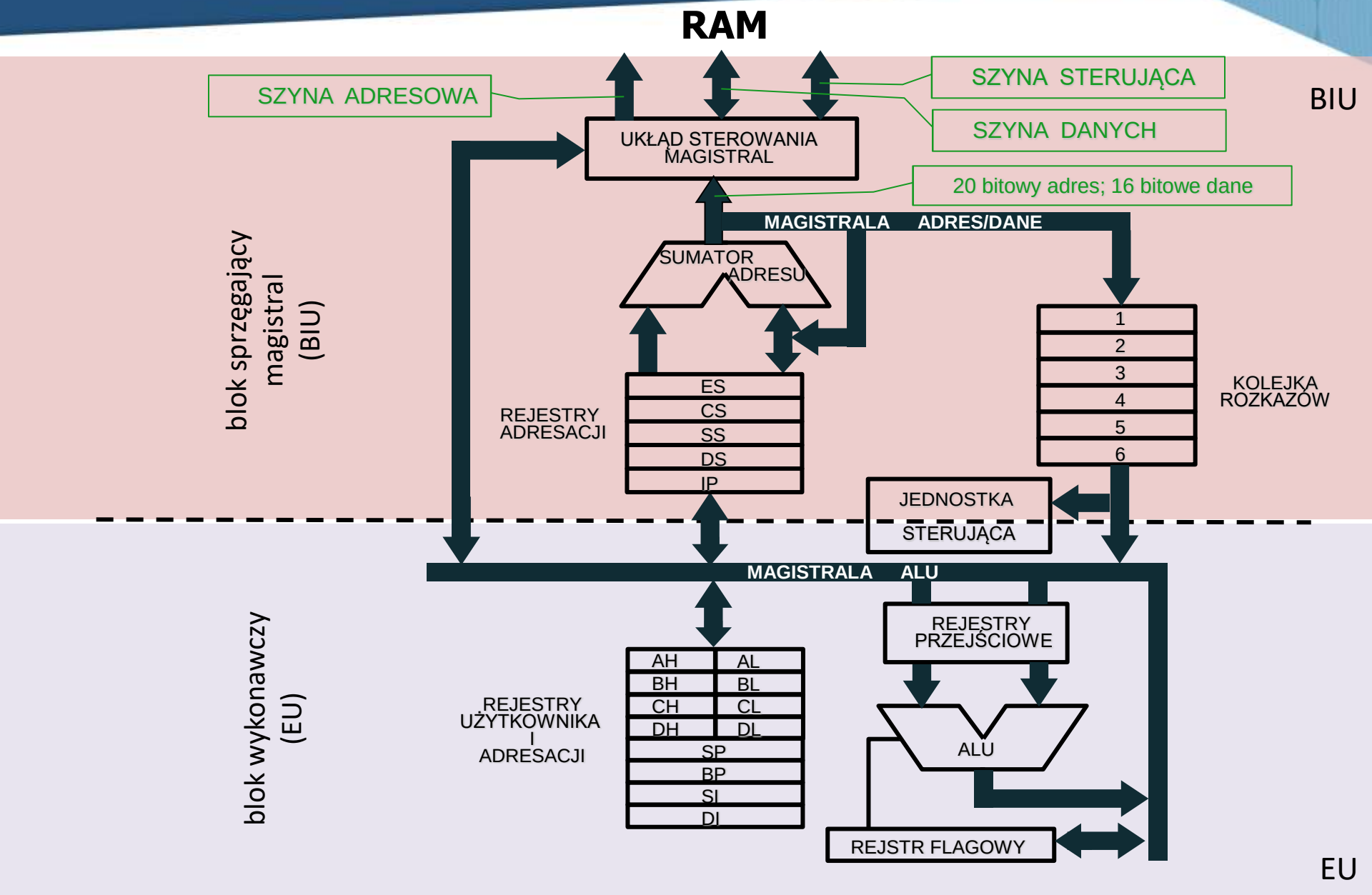

- Generator adresu fizycznego
  - Jest to 20-bitowy sumator służący do obliczania adresu fizycznego komórki pamięci.

- Kolejka rozkazów
  - Jest to 6 bajtowa pamięć zorganizowana w słowa (trzy 2-bajtowe komórki) wykorzystywane przez mikroprocesor do przechowywania pobranych wcześniej rozkazów.

Generator adresu fizycznego

- Do otrzymania adresu fizycznego stosuje się tzw. generator adresu fizycznego, znajdujący się w jednostce interfejsowej.

- Adres segmentu mnożony jest przez 16, co powoduje że zostaje on przesunięty o 4 bity w lewo (zwolnione z prawej strony bity przyjmują wartość 0), a następnie dodaje się do niego adres efektywny obliczony z zastosowaniem wszystkich modyfikatorów (w przypadku danych) lub zawartość licznika rozkazów (w przypadku rozkazów).

Generator adresu fizycznego

- *Przykład generacji adresu fizycznego*
- Adres logiczny: 0010h:000Fh (adres początku segmentu:wartość przesunięcia (tzw. adres efektywny))
- 0010h * 0010h (16 dziesiętne) = 00100h (dwudziestobitowy adres początku segmentu)
- 00100h + 000Fh = 0010Fh (adres fizyczny komórki pamięci)

Generator adresu fizycznego

- Procesor 8086 przesuwa 16-bitowy segment tylko o cztery bity przed dodaniem go do 16-bitowego offsetu

  (16×segment + offset)

- tworząc w ten sposób 20-bitowy zewnętrzny (lub efektywny lub fizyczny) adres z 32-bitowej pary segment:przesunięcie.

- W rezultacie do każdego adresu zewnętrznego można się odnieść przez 2^12 = 4096 różnych par segment:przesunięcie.

```
  0110 1000 1000 0111  0000 Segment, 16 bits, shifted 4 bits left (or multiplied by 0x10)
+       0011 0100 1010 1001 Offset,     16 bits
-------------------------------
  0110 1011 1101 0001 1001 Address, 20 bits
```

Tryby adresowania

- Trybem adresowania to sposób wyznaczania adresu argumentów i wynikiów operacji. W mikroprocesorze 8086 każdy z rejestrów ogólnego przeznaczenia może służyć do przechowywania adresu lub jego składnika. Adres operandu obliczany jest zgodnie z równaniem
- $EA = BR + IR + p$

przy czym:

- *EA* – adres efektywny,
- *BR* – rejestr bazowy,
- *IR* – rejestr indeksowy,
- *p* – przemieszczenie.

Tryby adresowania

- Adres efektywny *EA* jest adresem logicznym „widzianym” przez program.
- Na podstawie *EA* układy segmentacji obliczają adres rzeczywisty w pamięci operacyjnej.
- Rejestrem bazowym może być rejestr *BP* lub *BX*, a rejestrem indeksowym może być rejestr *SI* lub *DI*.
- Przemieszczenie jest zawarte w rozkazie i może mieć długość ośmiu lub szesnastu bitów.

Tryby adresowania

- Mikroprocesor 8086 realizuje następujące tryby adresowania:
  - natychmiastowe,
  - rejestrowe,
  - bezpośrednie,
  - pośrednie,
  - bazowe,
  - indeksowe,
  - indeksowo-bazowe

Tryby adresowania

- Adresowanie natychmiastowe
  - W adresowaniu natychmiastowym argument pobierany jest bezpośrednio z rozkazu.
  - W tym trybie wskazywany jest wyłącznie operand źródłowy. Np. MOV AX, 20 – w rejestrze *AX* zostanie zapisana liczba 20h.

Tryby adresowania

- Adresowanie rejestrowe
  - W adresowaniu rejestrowym operandy znajdują się w rejestrach wewnętrznych mikroprocesora.
  - Jeżeli operand znajduje się w pamięci, to zespół wykonawczy *EU* oblicza jego 16-bitowy adres (przesunięcie) wewnątrz segmentu.
  - Zespół *BIU* oblicza adres rzeczywisty na podstawie otrzymanego przesunięcia (adresu efektywnego *EA*) i zawartości wybranego rejestru segmentowego.
  - Np. MOV AX, BX – w rejestrze *AX* zostanie zapisana zawartość rejestru *BX*.
    - w naszym symulatorze tak nie można

Tryby adresowania

- Adresowanie bezpośrednie
- W adresowaniu bezpośrednim adres operandu znajduje się bezpośrednio w rozkazie.
  - Np. MOV AX, [40] – w rejestrze *AX* zostanie zapisana zawartość komórki pamięci (segment danych) o adresie 40.
- Standardowy adres operandu jest przesunięciem w segmencie danych (*DS*), można to nadpisać poprzez wskazanie innego segmentu.
  - Np. MOV AX, CS:[40] – w rejestrze *AX* zostanie zapisana zawartość z komórki pamięci (segment PROGRAMU(kodu)) o offsecie 40.

Tryby adresowania

- Adresowanie pośrednie
- W tym trybie odwołujemy się do jednego z rejestrów roboczych procesora (np. *BX*) lub do komórki pamięci (np. 19).
- W rejestrze (*BX*) zapisany jest numer komórki pamięci, do której trzeba sięgnąć aby odczytać tam zawarty adres i przenieść do drugiego rejestru (*AX*).
- Dla adresowania pośredniego z pamięci odczytujemy numer komórki pamięci z dwóch komórek (komórki 19 i komórki 20) w taki sposób, że zawartość tej pierwszej (19) stanowi ważniejszą część tego numeru, zaś zawartość drugiej komórki (20) mniej ważną część tego numeru.

Tryby adresowania

- Adresowanie pośrednie (cd)
- Dalej postępujemy podobnie jak przy adresowaniu pośrednim z rejestru – przenosimy zawartość do rejestru *AX*.
  - Np. MOV AX, [CX] – w rejestrze AX zostanie zapisana zawartość komórki pamięci o adresie, który znajduje się w rejestrze *CX*.
- Wszystkie rejestry wskazują offset w segmencie danych (*DS*), poza rejestrem *BP*, który jest przesunięciem w segmencie stosu (*SS*). Można to zmienić określając segment w rozkazie.
  - Np. MOV AX, SS:[CX] – w rejestrze *AX* zostanie zapisana zawartość komórki pamięci z segmentu stosu o adresie, który znajduje się w rejestrze *CX*.

Tryby adresowania

- Adresowanie bazowe

- jest to rodzaj adresowania pośredniego, gdzie rozkaz wskazuje na jeden z rejestrów bazowych *BX* lub *BP* i może zawierać 8- lub 16-bitową wartość stanowiącą lokalne przemieszczenie.

- Adresem efektywnym jest suma zawartości rejestru bazowego i lokalnego przemieszczenia. Np. MOV AX, [BP+2].

Tryby adresowania

- Adresowanie indeksowe jest rodzajem adresowania pośredniego, gdzie adres efektywny jest sumą zawartości rejestru indeksowego *SI* lub *DI* i lokalnego przemieszczenia. Np. MOV AX, [SI+3].

Tryby adresowania

- Adresowanie bazowo-indeksowe

- W adresowaniu bazowo-indeksowym, adres efektywny jest sumą zawartości jednego z rejestrów bazowych, jednego z rejestrów indeksowych i lokalnego przemieszczenia.
  - Np. MOV AX, [SI+BP+4].

Rozkazy (instrukcje)

- Rozkazy operujące na ciągach słów
  - Rozkazy operujące na ciągach słów posługują się rejestrami indeksowymi.
  - Rejestry *SI* i *DI* zawierają adresy efektywne pierwszego słowa odpowiednio w ciągu źródłowym i wynikowym.
  - Po każdej transmisji rejestry indeksowe są automatycznie inkrementowane lub dekrementowane w zależności od ustawienia bitu *DF* w rejestrze znaczników.
- Rozkazy operujące na rejestrach WE/WY
  - Rozkazy operujące na rejestrach WE/WY zawierają adres WE/WY (adres natychmiastowy) lub posługują się zawartością rejestru *DX* (adresowanie pośrednie).

Rozkazy (instrukcje)

- Grupy rozkazów mikroprocesora 8086:
  - arytmetyczno-logiczne
  - przesłań
  - skoków, obsługi pętli, wywołań i powrotów z podprogramu
  - dotyczące rejestrów segmentowych
  - wykonujące operacje na ciągach słów
  - wejścia/wyjścia
  - inne
- Liczba bajtów każdego rozkazu zależy od jego rodzaju i może wynosić od jednego do sześciu.

Rozkazy (instrukcje)

7	6	5	4	3	2	1	0
kod operacji						D	W
MOD		REG			R/M		

- Pierwszy bajt zawiera sześciobitowy kod operacji oraz dwa bity (kierunku i szerokości). Bit *D* określa kierunek transmisji (*0* – wynik operacji jest przesyłany z rejestru do pamięci, *1* – z pamięci do rejestru).
- W zależności od wartości tego bitu w rozkazie rozróżniane są operandy źródłowe i operandy przeznaczenia.
- Bit *W* określa szerokość operandu danego rozkazu (0 – operacje bajtowe, 1 – operacje na słowie 16-bitowym).
- Jeżeli rozkaz jest wielobajtowy, to drugi bajt rozkazu określa sposób adresowania argumentów. Zawiera trzy grupy bitów:
  - dwubitowa grupa *MOD* określa tryb adresowania
  - trzybitowa grupa *REG* określa numer rejestru, w którym znajduje się operand
  - trzybitowa grupa *R/M* określa sposób wyznaczenia miejsca operandu

Rozkazy (instrukcje)

- format rozkazu sześciobajtowego:
  - dwa ostatnie bajty to argument natychmiastowy dla tego rozkazu.

15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
MOD		REG			R/M			kod operacji						D	W
przemieszczenie															
dana															

- są także rozkazy jednobajtowe, np. rozkaz wymiany zawartości akumulatora z zawartością wybranego rejestru.
- W kodzie tego rozkazu pięć bitów stanowi kod operacji, a pozostałe trzy bity wskazują numer rejestru, którego ten rozkaz dotyczy.

Przykład prostego kodu


```
                        ; _memcpy(dst, src, len)
                        ; Copy a block of memory from one location to another.
                        ;
                        ; Entry stack parameters
                        ;       [BP+6] = len, Number of bytes to copy
                        ;       [BP+4] = src, Address of source data block
                        ;       [BP+2] = dst, Address of target data block
                        ;
                        ; Return registers
                        ;       AX = Zero

0000:1000                           org     1000h       ; Start at 0000:1000h

0000:1000               _memcpy     proc
0000:1000 55                        push    bp          ; Set up the call frame
0000:1001 89 E5                     mov     bp,sp
0000:1003 06                        push    es          ; Save ES
0000:1004 8B 4E 06                  mov     cx,[bp+6]   ; Set CX = len
0000:1007 E3 11                     jcxz    done        ; If len = 0, return
0000:1009 8B 76 04                  mov     si,[bp+4]   ; Set SI = src
0000:100C 8B 7E 02                  mov     di,[bp+2]   ; Set DI = dst
0000:100F 1E                        push    ds          ; Set ES = DS
0000:1010 07                        pop     es

0000:1011 8A 04         loop        mov     al,[si]     ; Load AL from [src]
0000:1013 88 05                     mov     [di],al     ; Store AL to [dst]
0000:1015 46                        inc     si          ; Increment src
0000:1016 47                        inc     di          ; Increment dst
0000:1017 49                        dec     cx          ; Decrement len
0000:1018 75 F7                     jnz     loop        ; Repeat the loop

0000:101A 07            done        pop     es          ; Restore ES
0000:101B 5D                        pop     bp          ; Restore previous call frame
0000:101C 29 C0                     sub     ax,ax       ; Set AX = 0
0000:101E C3                        ret                 ; Return
0000:101F                           end proc
```

Jeszcze prostszy kod

- Procesor 8086 zapewnia dedykowane instrukcje do kopiowania ciągów bajtów.
- Instrukcje te zakładają, że dane źródłowe są przechowywane w DS:SI, dane docelowe są przechowywane w ES:DI, a liczba elementów do skopiowania jest przechowywana w CX.
- Poniższa procedura wymaga, aby blok źródłowy i docelowy znajdowały się w tym samym segmencie, dlatego DS jest kopiowany do ES.
- Poprzedni kod może być zastąpiony przez:

```
0000:1011 FC            cld             ; Copy towards higher addresses
0000:1012 F3    loop    rep             ; Repeat until CX = 0
0000:1013 A4            movsb           ; Move the data block
```

- Kopiowane jest po jednym bajcie na raz.

Jeszcze prostszy kod

- Instrukcja REP powoduje, że następujący MOVSB powtarza się, aż CX wynosi zero, automatycznie zwiększając SI i DI oraz zmniejszając CX w miarę powtarzania.
- Alternatywnie instrukcja MOVSW może być użyta do jednoczesnego kopiowania 16-bitowych słów (podwójne bajty) (w takim przypadku CX zlicza liczbę skopiowanych słów zamiast liczby bajtów).
- Można też REP MOVSB   w jednej lini

```
0000:1011 FC            cld             ; Copy towards higher addresses
0000:1012 F3  loop      rep             ; Repeat until CX = 0
0000:1013 A4            movsb           ; Move the data block
```

Ale te proste kody muszą być przetłumaczone na język maszynowy bezpośrednio do wykonania

- Czasy wykonania typowych instrukcji (w cyklach zegara)
- EA = czas na obliczenie efektywnego adresu, w zakresie od 5 do 12 cykli. ALU to elementarne instrukcje artym-log

instruction	register-register	register immediate	register-memory	memory-register	memory-immediate
mov	2	4	8+EA	9+EA	10+EA
ALU	3	4	9+EA,	16+EA,	17+EA
jump	*register* ≥ 11 ; *label* ≥ 15 ; *condition,label* ≥ 16				
integer multiply	70~160 (depending on operand *data* as well as size) *including* any EA				
integer divide	80~190 (depending on operand *data* as well as size) *including* any EA				

SCHEMAT BLOKOWY PROCESORA 8086

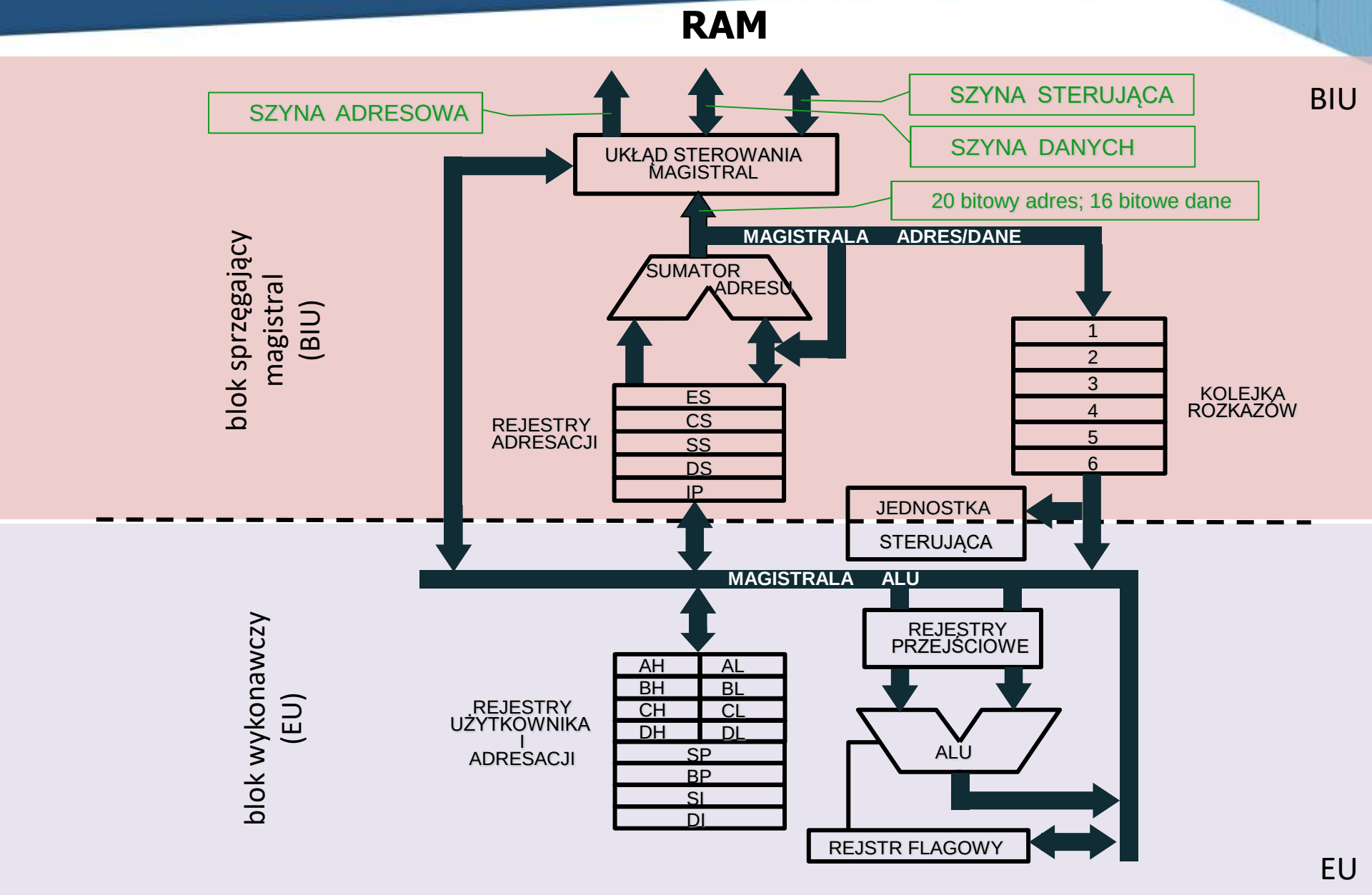

Co jest w środku procesora 8086

źródło http://www.righto.com/2020/06/a-look-at-die-of-8086-processor.html

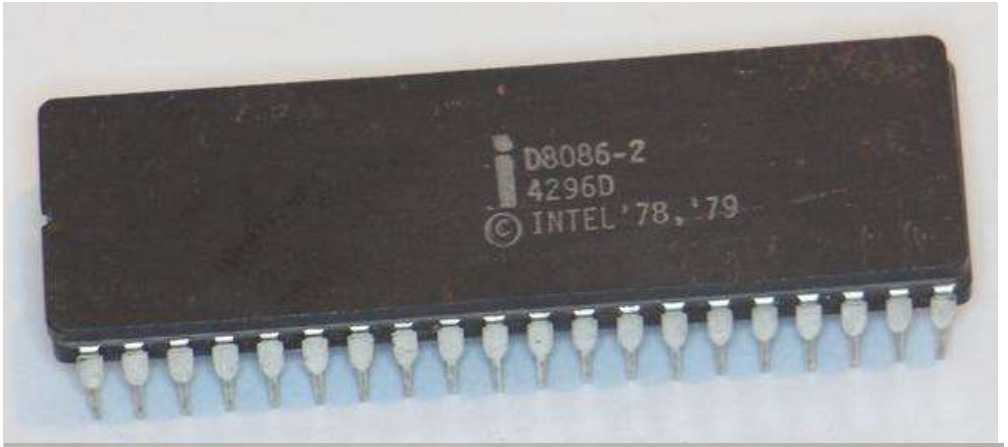

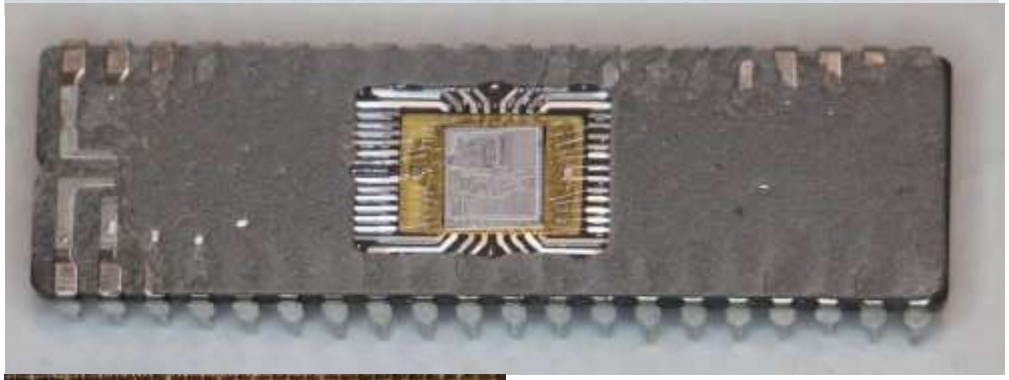

- Po zdjęciu obudowy silikonowa matryca jest widoczna pośrodku.
- Matryca jest połączona z metalowymi pinami chipa za pomocą maleńkich drutów łączących. Jest to 40-pinowy pakiet DIP, standardowe opakowanie dla mikroprocesorów w tamtym czasie.Sama matryca krzemowa zajmuje niewielką część rozmiaru chipa.
- Pod mikroskopem widoczny jest numer katalogowy 8086 oraz data praw autorskich. Przewód łączący jest podłączony do podkładki. Część pamięci ROM z mikrokodem znajduje się na górze.

Co jest w środku procesora 8086

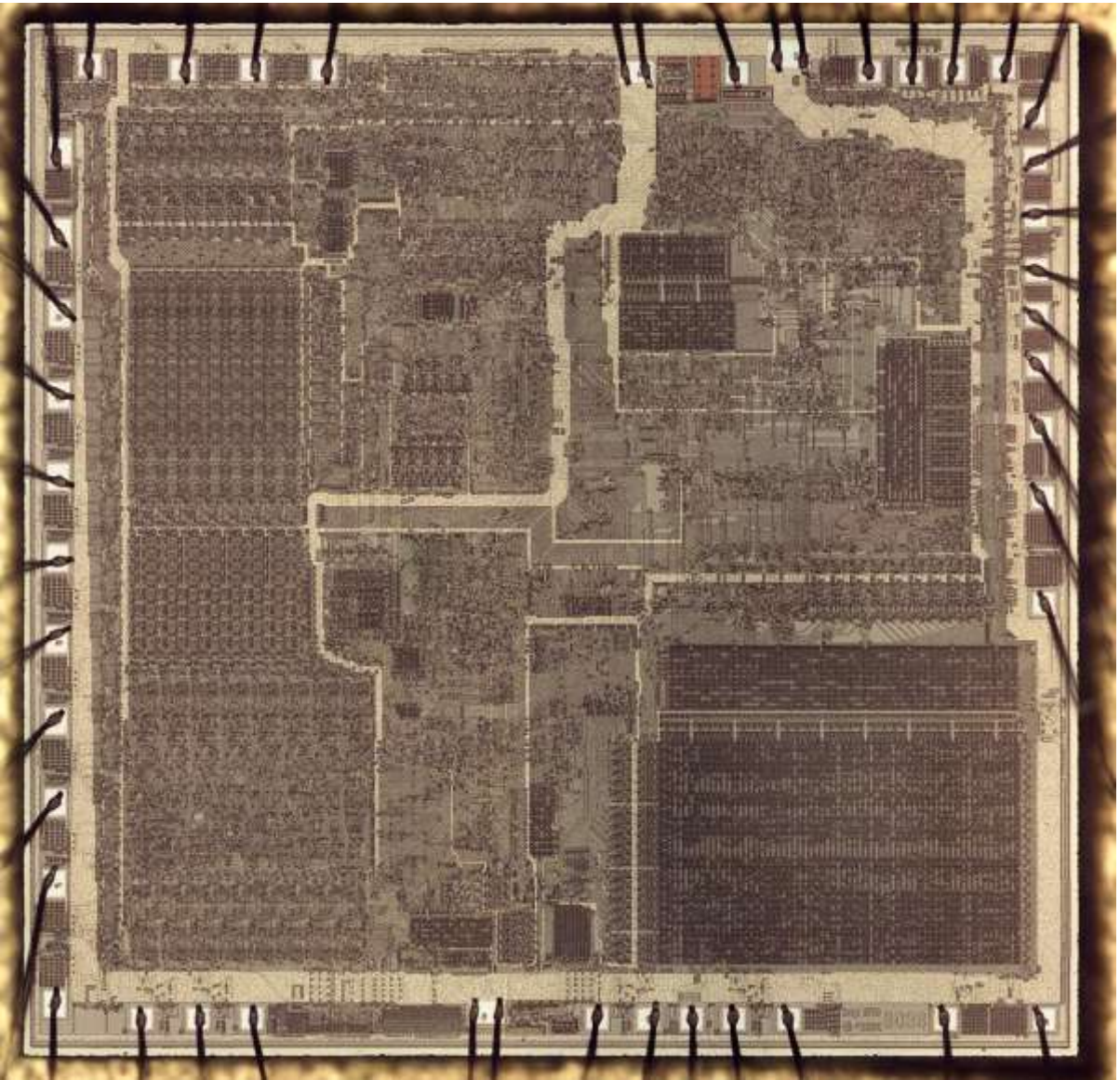

- widoczna jest metalowa warstwa chipa, w większości zasłaniająca znajdujący się pod nią krzem.
- Wokół krawędzi matrycy cienkie druty łączące zapewniają połączenia między padami na chipie a zewnętrznymi pinami.
- (Podkładki zasilania i uziemienia mają po dwa przewody łączące, aby wspierać wyższy prąd.)
- Układ był złożony jak na swoje czasy i zawierał 29 tys. tranzystorów.

Co jest w środku procesora 8086

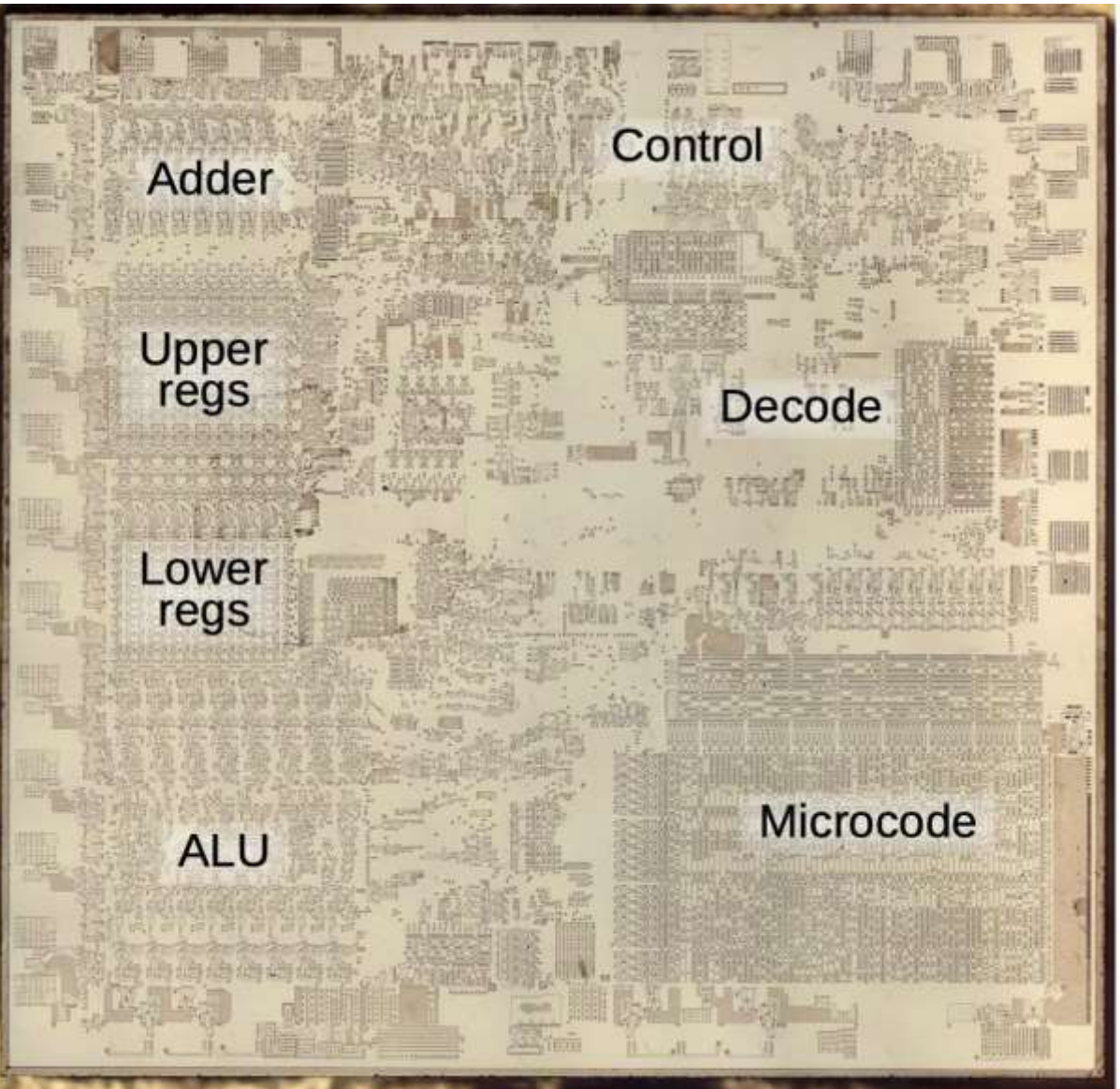

- warstwy metalu i polikrzemu zostały usunięte, ukazując leżący pod spodem krzem z 29 tys. tranzystorów
- Etykiety pokazują główne bloki funkcjonalne, oparte na tzw. inżynierii odwrotnej.
- Lewa strona układu zawiera 16-bitową ścieżkę danych: rejestry układu i obwody arytmetyczne..

Co jest w środku procesora 8086

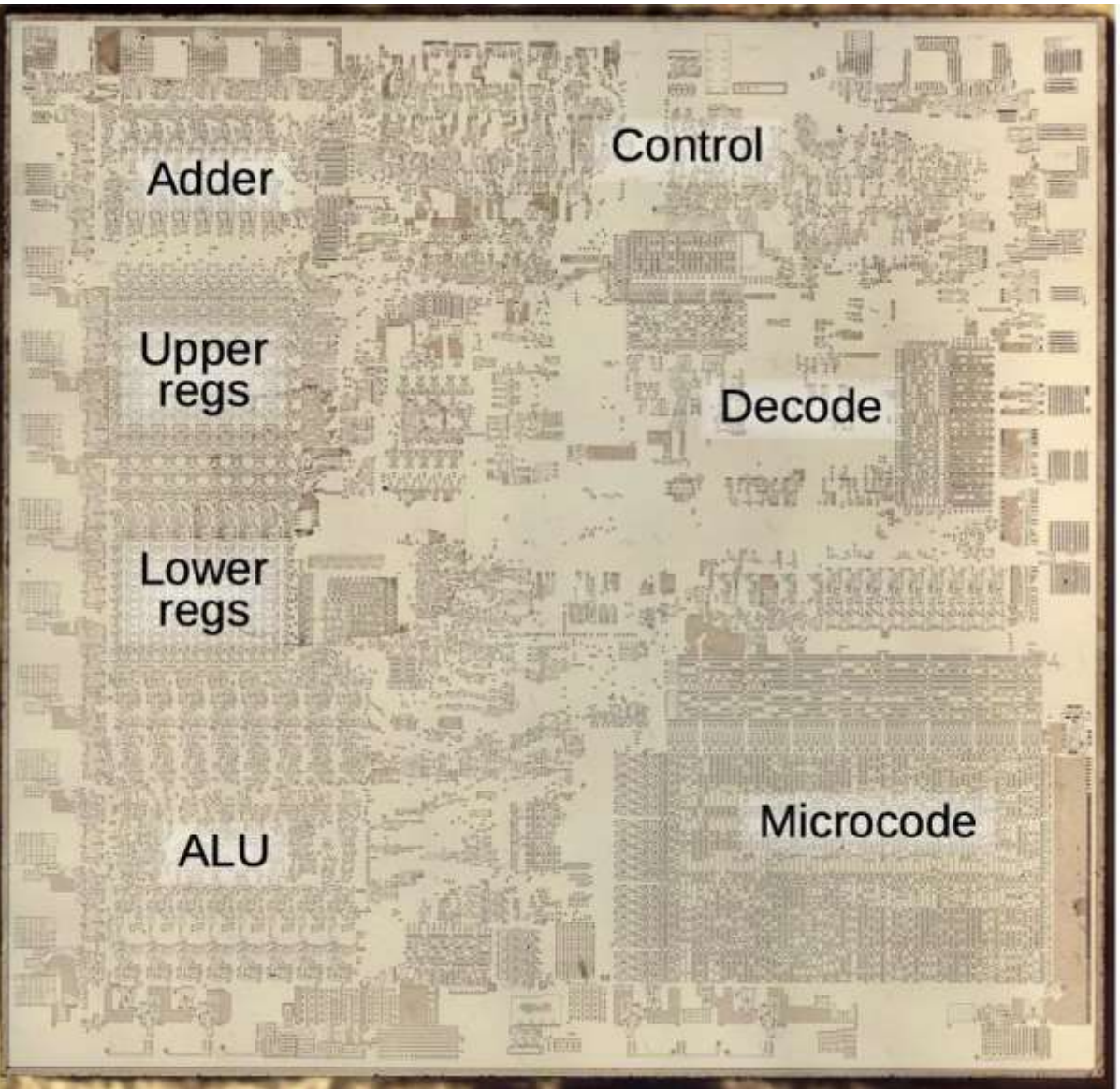

- Rejestry sumujące i rejestry górne tworzą Jednostkę Interfejsu Magistrali, która komunikuje się z pamięcią zewnętrzną RAM, podczas gdy rejestry dolne i ALU tworzą Jednostkę Wykonawczą przetwarzającą dane.
- Po prawej stronie chipa znajdują się obwody sterujące i dekodowanie instrukcji, a także mikrokod ROM, który kontroluje każdą instrukcję.

Co jest w środku procesora 8086

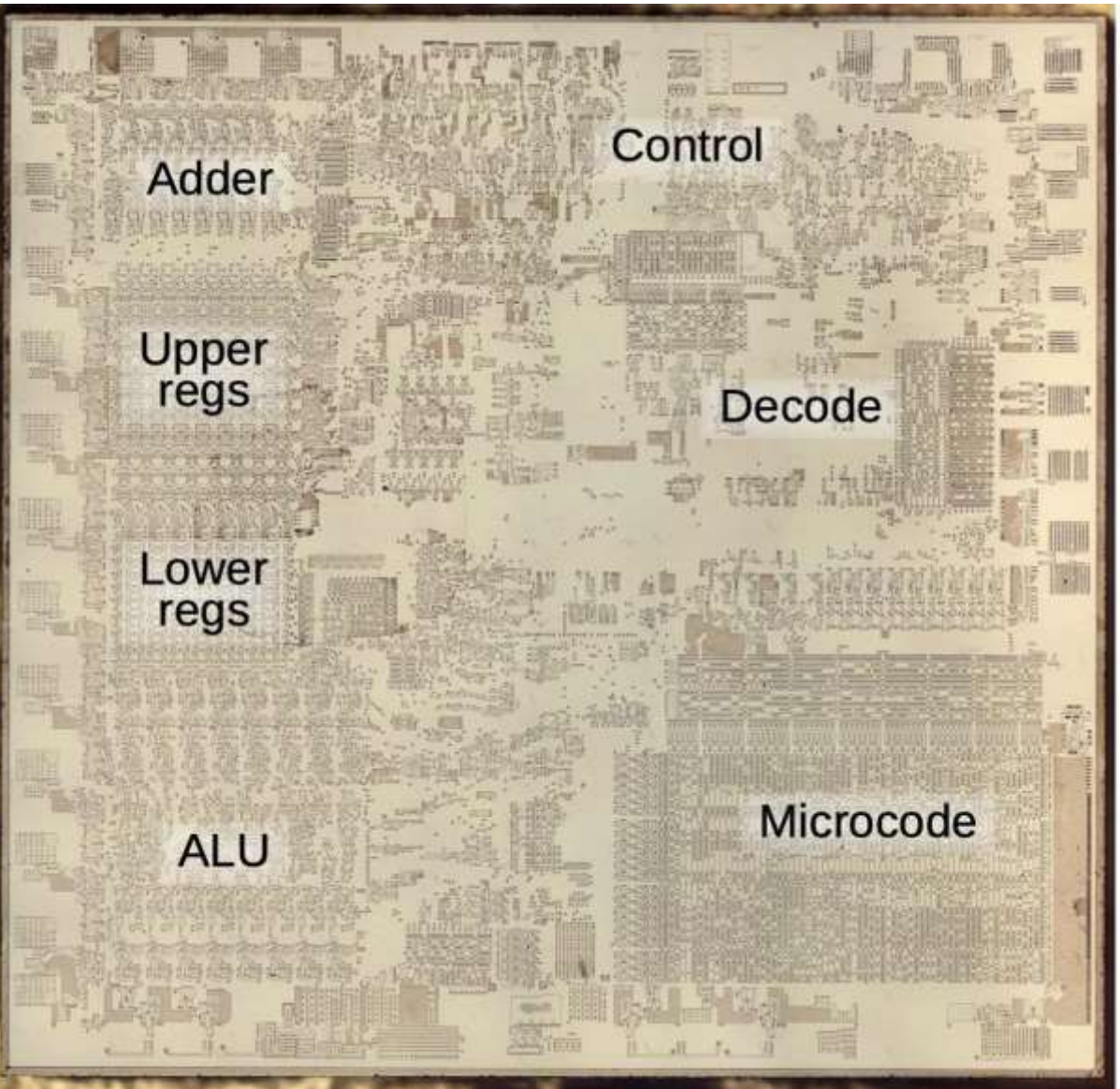

- Ważną cechą 8086 było pobieranie instrukcji z wyprzedzeniem, które poprawiało wydajność poprzez pobieranie instrukcji z pamięci, zanim były potrzebne.
- Zostało to zaimplementowane przez moduł interfejsu magistrali w lewym górnym rogu, który miał dostęp do pamięci zewnętrznej.

Co jest w środku procesora 8086

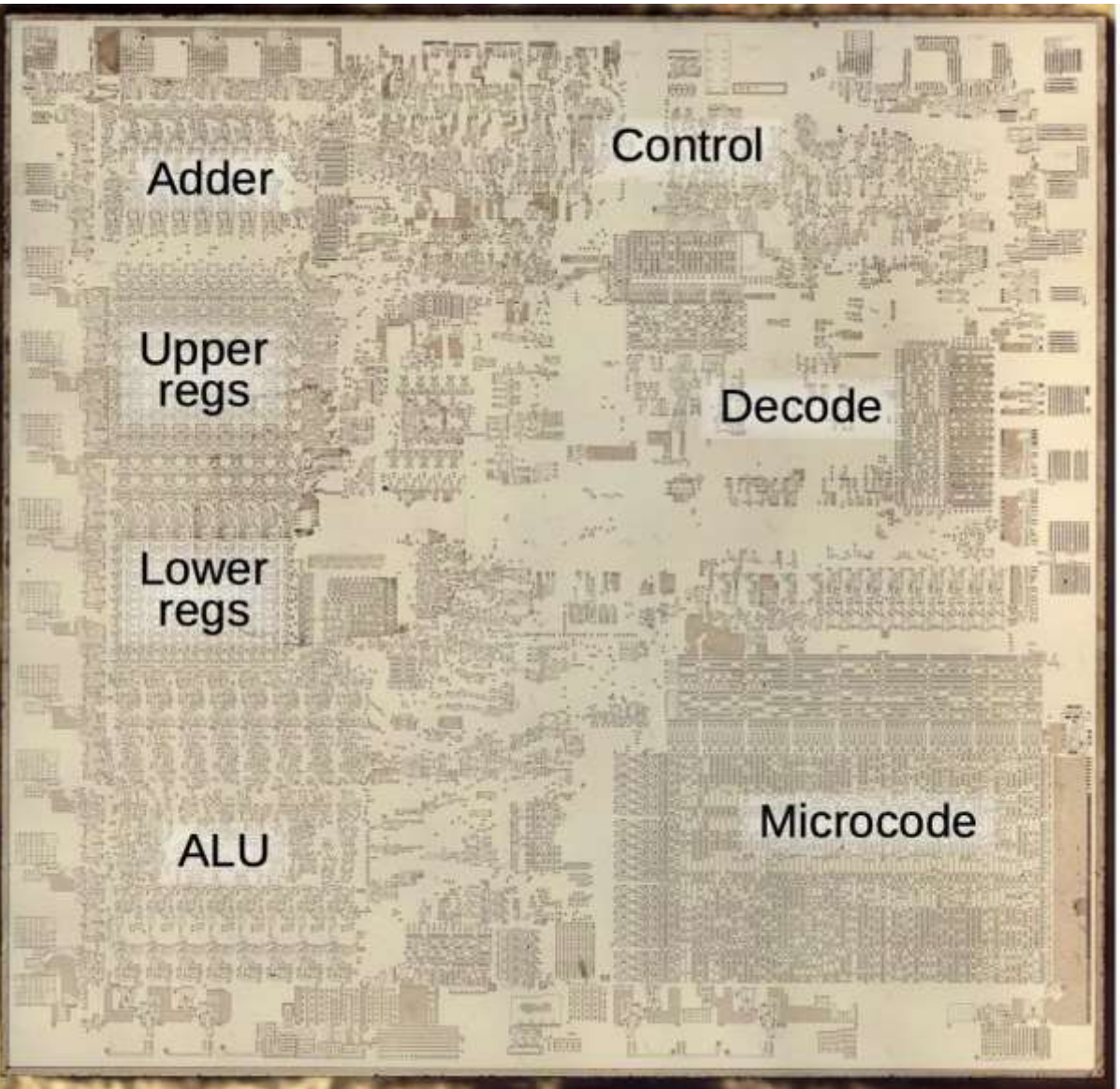

- Górne rejestry obejmują niesławne rejestry segmentowe 8086, które zapewniały dostęp do większej przestrzeni adresowej niż 64 kilobajty dozwolone przez 16-bitowy adres.
- Dla każdego dostępu do pamięci dodano rejestr segmentowy i przesunięcie pamięci, aby utworzyć ostateczny adres pamięci.

Co jest w środku procesora 8086

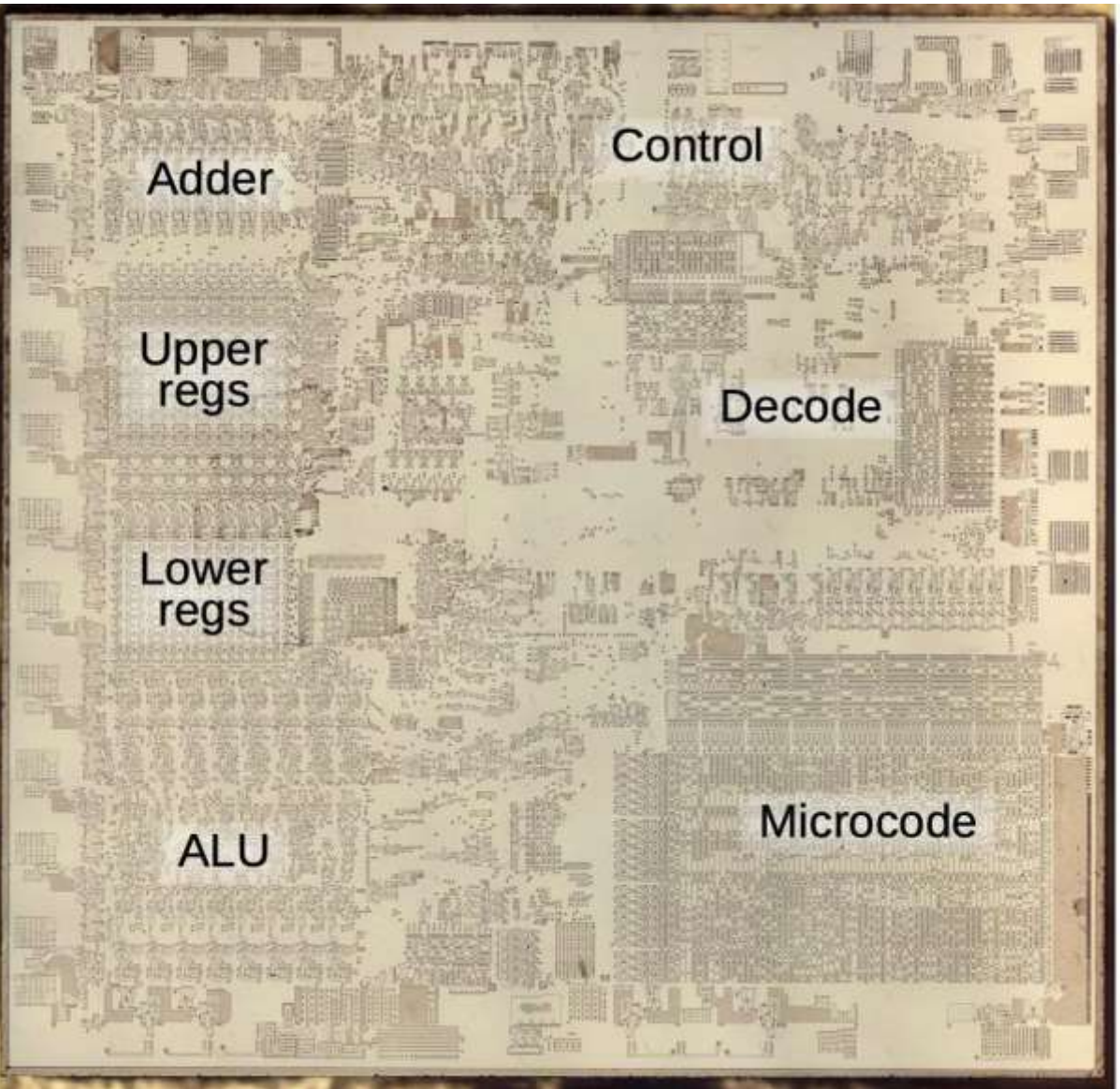

- Aby poprawić wydajność, 8086 miał oddzielny sumator (Adder) do tych obliczeń adresów pamięci, zamiast używać jednostki ALU.
- Górne rejestry zawierają również sześć bajtów bufora wstępnego pobierania instrukcji i licznik programu.

Co jest w środku procesora 8086

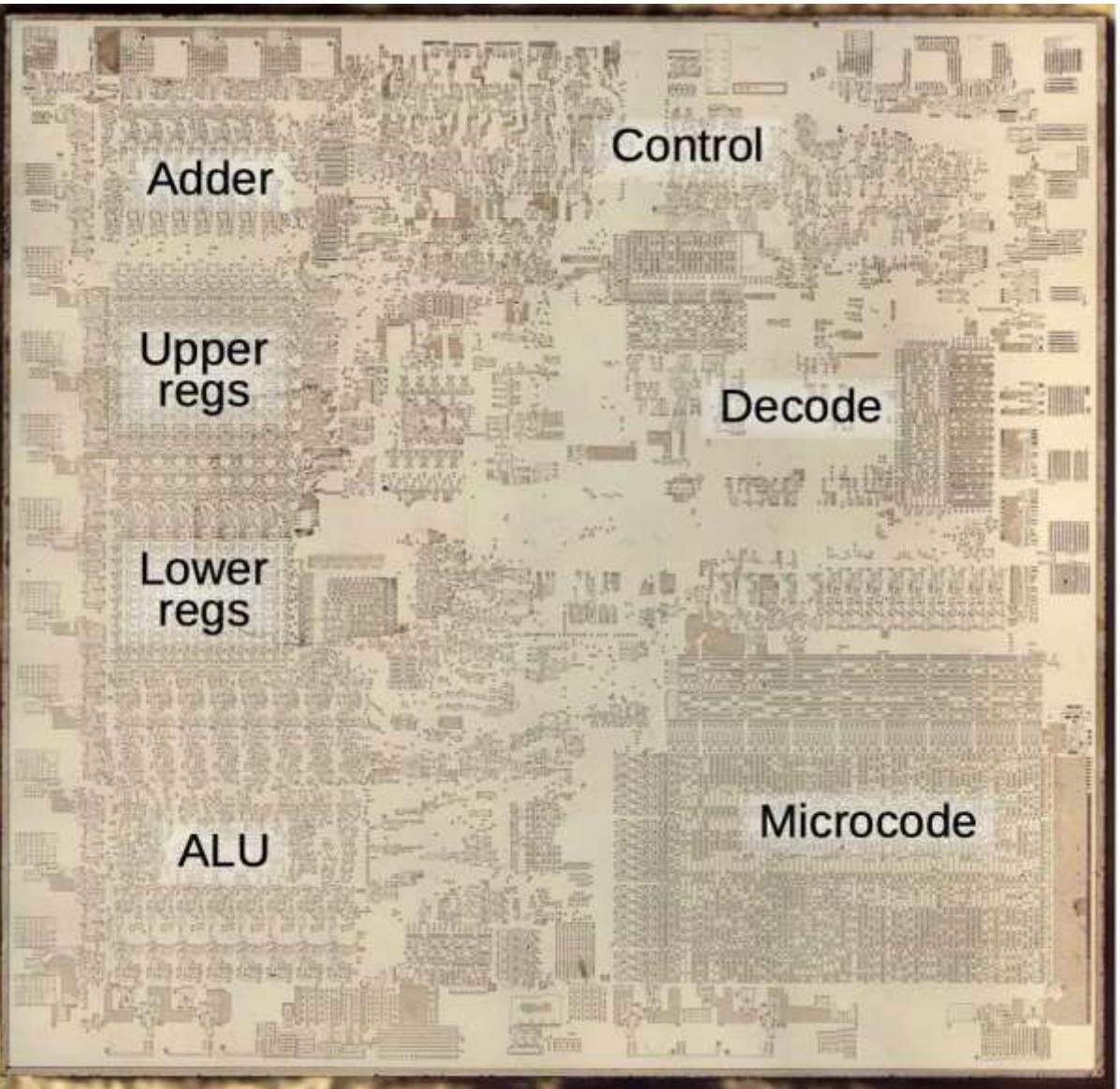

- W lewym dolnym rogu chipa znajduje się Jednostka Wykonawcza, która wykonuje operacje na danych.
- Niższe rejestry obejmują rejestry ogólnego przeznaczenia i rejestry indeksowe, takie jak wskaźnik stosu.
- 16-bitowa jednostka ALU wykonuje operacje arytmetyczne (dodawanie i odejmowanie), operacje logiczne i przesunięcia.
- w ALU nie ma mnożenia ani dzielenia; operacje te są wykonywane przez sekwencję przesunięć i dodawania/odejmowania, więc są stosunkowo powolne.

Co jest w środku procesora 8086

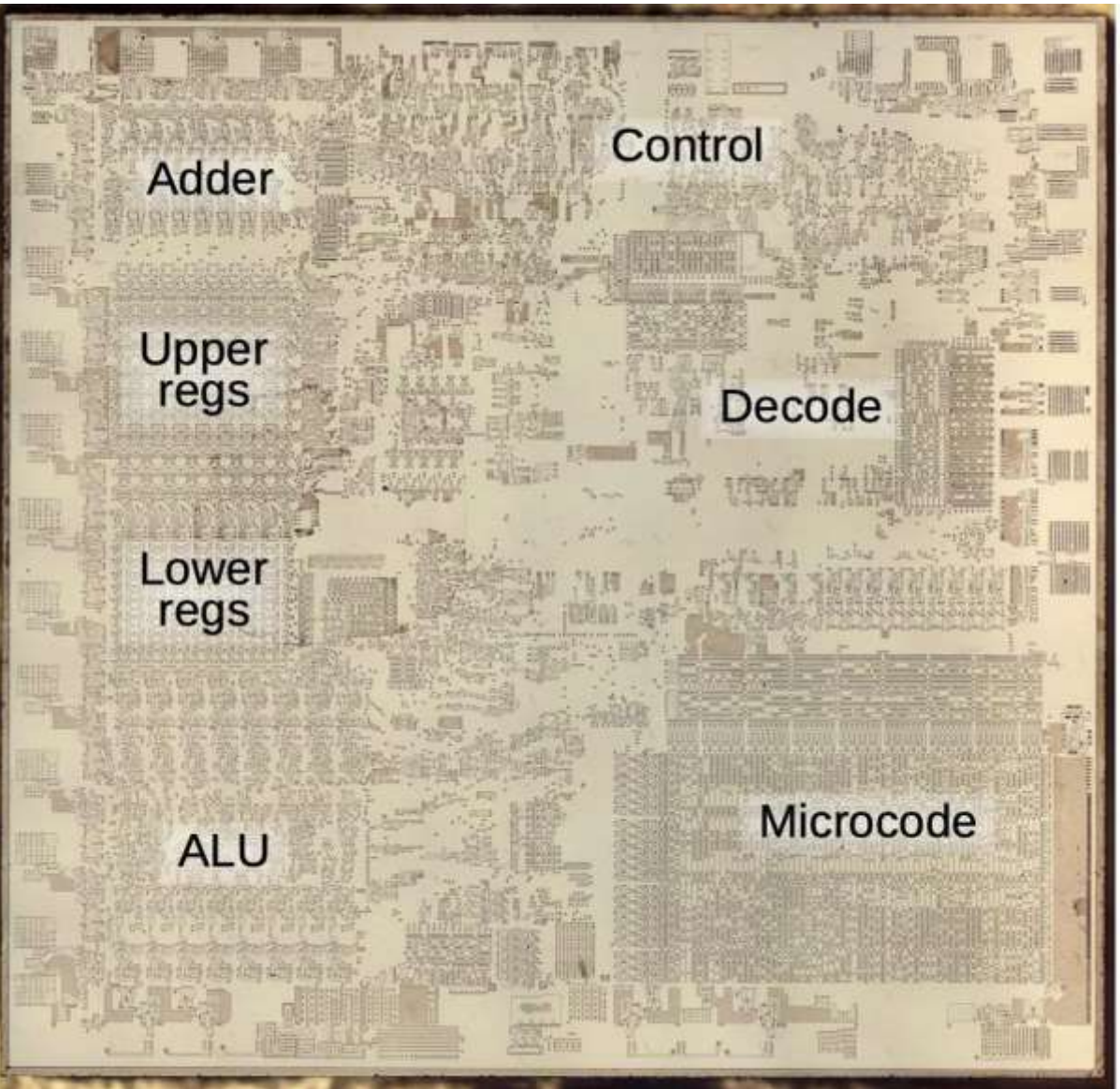

- Microcode. Jedną z najtrudniejszych części projektowania komputera jest stworzenie logiki sterującej, która mówi każdej części procesora, co zrobić, aby wykonać każdą instrukcję.

  W 1951 roku Maurice Wilkes wpadł na pomysł mikrokodu: zamiast budować logikę sterowania ze złożonych obwodów bramki logicznej, logikę sterowania można było zastąpić specjalnym kodem zwanym mikrokodem.

Co jest w środku procesora 8086

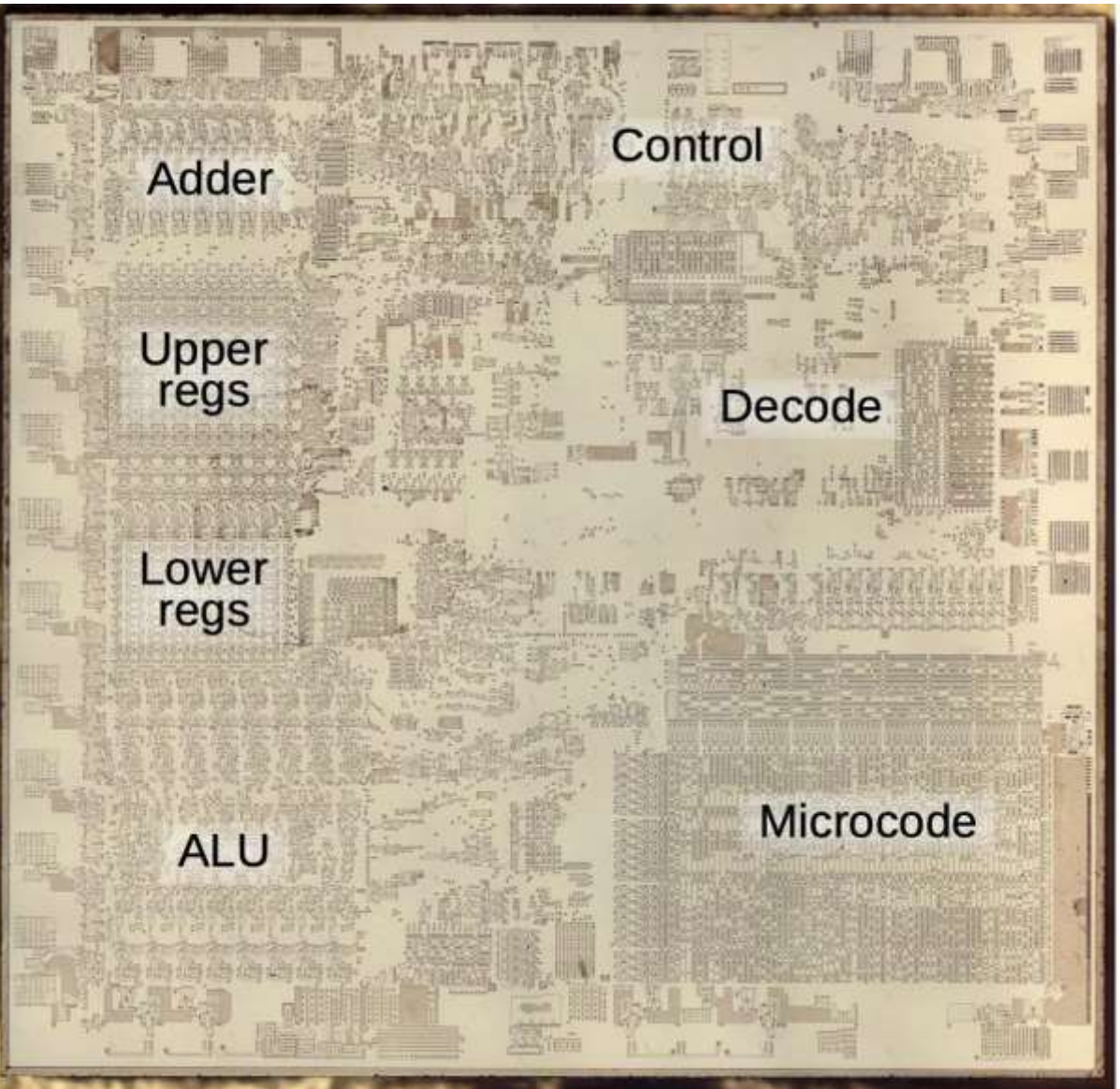

- Microcode.
- Aby wykonać instrukcję, komputer wewnętrznie wykonuje kilka prostszych mikrorozkazów, które są zdefiniowane przez mikrokod.
- Dzięki mikrokodowi budowanie logiki sterującej procesorem staje się zadaniem programistycznym, a nie zadaniem projektowania logiki układu scalonego.

Co jest w środku procesora 8086

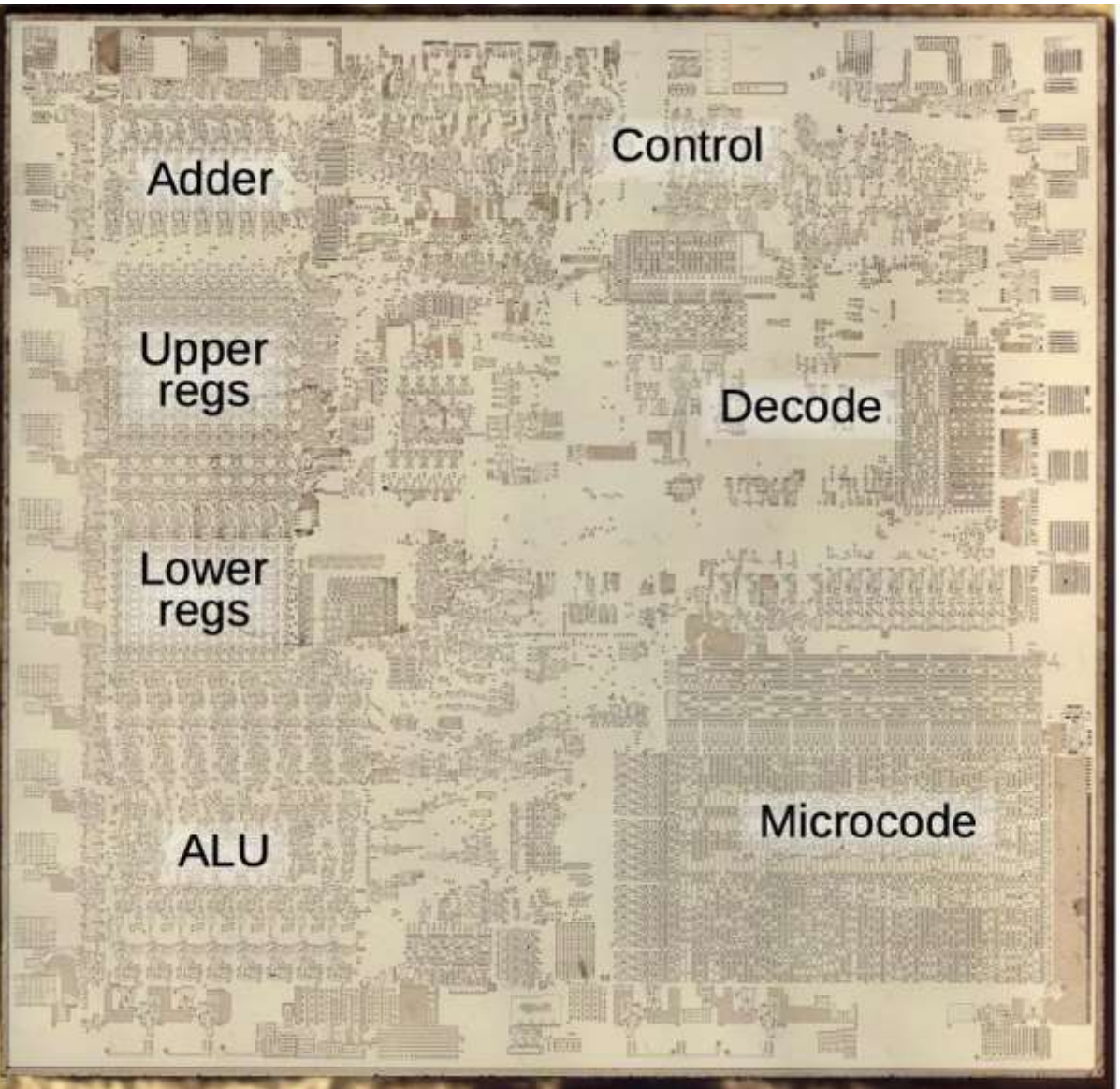

- Mikrokod był powszechny w komputerach typu mainframe w latach 60., ale wczesne mikroprocesory, takie jak 6502 i Z-80, nie wykorzystywały mikrokodu, ponieważ wczesne chipy nie miały miejsca na mikrokod.
- Jednak późniejsze układy, takie jak 8086 i 68000, wykorzystywały mikrokod, korzystając z rosnącej gęstości układów.
- To pozwoliło 8086 na zaimplementowanie złożonych instrukcji (takich jak mnożenie i kopiowanie ciągów) bez komplikowania obwodów scalonych.

Co jest w środku procesora 8086

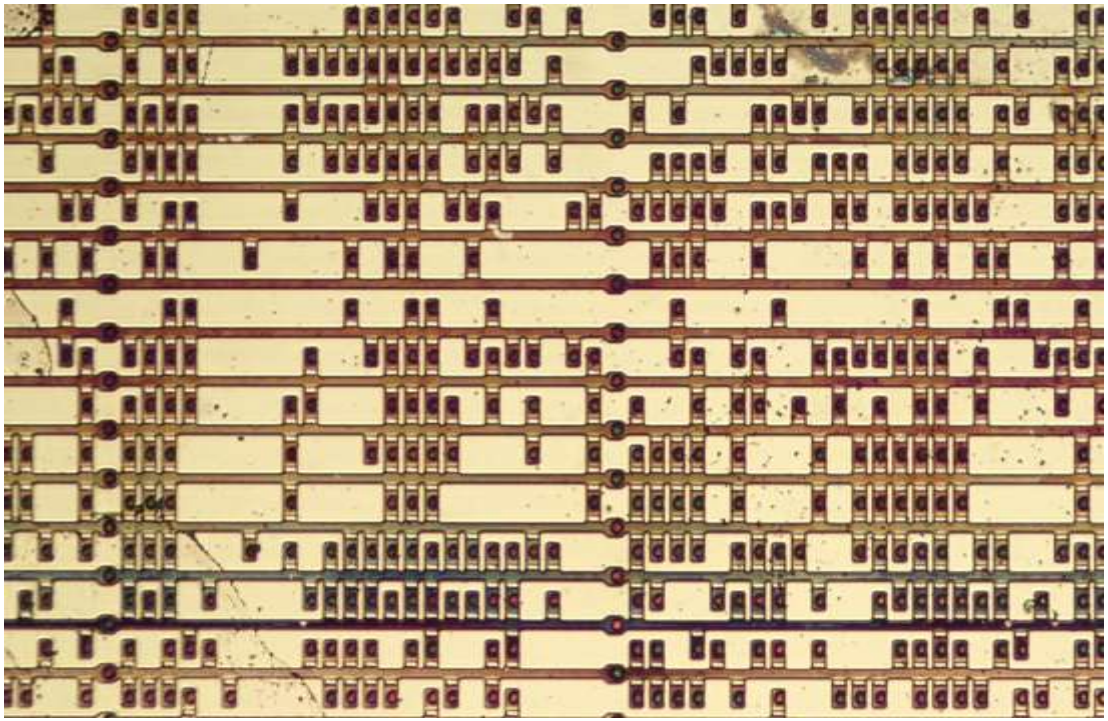

- część mikrokodu ROM widoczna pod mikroskopem Bity można odczytać na podstawie obecności lub braku tranzystorów w każdej pozycji.
- Tranzystory to małe białe prostokąty nad i/lub pod każdym ciemnym prostokątem.
- Ciemne prostokąty to połączenia z poziomymi szynami wyjściowymi w warstwie metalowej.
- Pamięć ROM składa się z 512 mikroinstrukcji, każda o szerokości 21 bitów. Mikroinstrukcja określa przepływ danych między źródłem a miejscem docelowym.

Co jest w środku procesora 8086

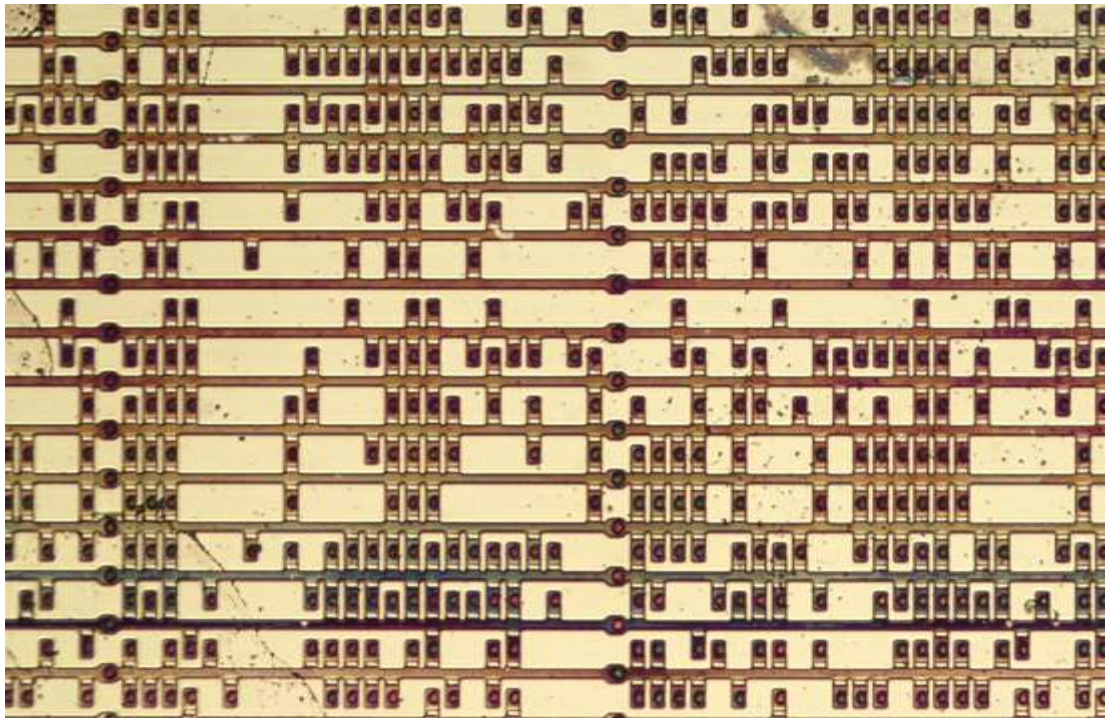

- mikroinstrukcja definiuje również mikrooperację, która może być skokiem, operacją ALU, operacją pamięci, wywołaniem podprogramu mikrokodu lub zapisem mikrokodu.
- Mikrokod jest dość wydajny; prosta instrukcja, taka jak inkrementacja lub dekrementacja, składa się z dwóch mikroinstrukcji, podczas gdy bardziej złożona instrukcja kopiowania ciągu jest zaimplementowana w ośmiu mikroinstrukcjach.

Co jest w środku procesora 8086

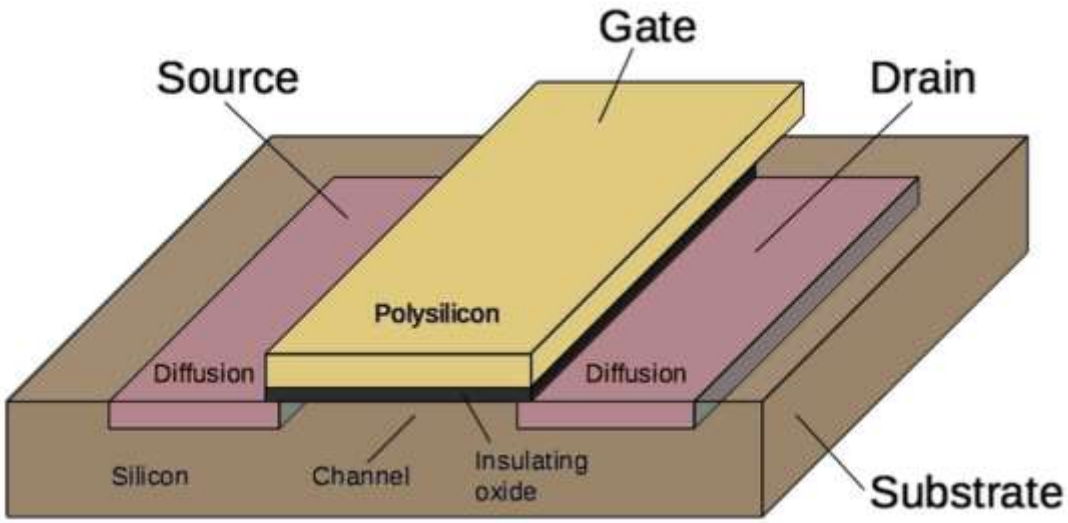

- Struktura tranzystora MOSFET (ang. *Metal-Oxide Semiconductor Field-Effect Transistor*) w układzie scalonym
- Układ 8086 został zbudowany z tranzystorów w technologii 3 µm HMOS (ang. *High performance Metal-Oxide Semiconductor)* .
- Tranzystor można uznać za przełącznik, kontrolujący przepływ prądu między dwoma obszarami zwanymi źródłem i drenem.
- Są zbudowane przez domieszkowanie obszarów podłoża krzemowego zanieczyszczeniami w celu wytworzenia obszarów „dyfuzji” o różnych właściwościach elektrycznych.

Co jest w środku procesora 8086

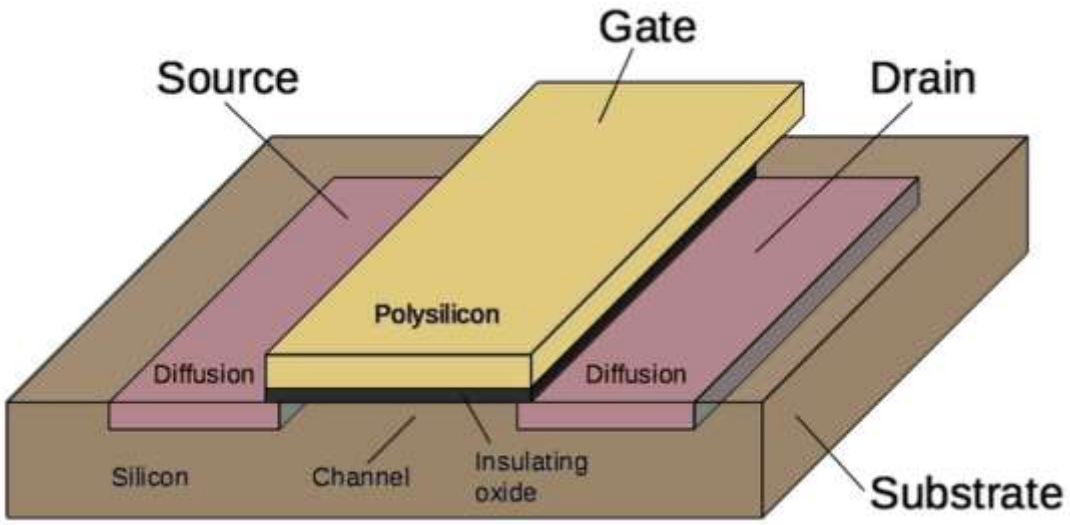

- Tranzystor jest aktywowany przez bramkę wykonaną ze specjalnego rodzaju krzemu zwanego polikrzemem, ułożonego warstwowo nad podłożem krzemowym.
- Tranzystory są połączone ze sobą metalową warstwą na górze, tworząc kompletny układ scalony.
- Podczas gdy współczesne procesory mogą mieć kilkanaście warstw metalu, 8086 miał pojedynczą warstwę metalu.

Co jest w środku procesora 8086

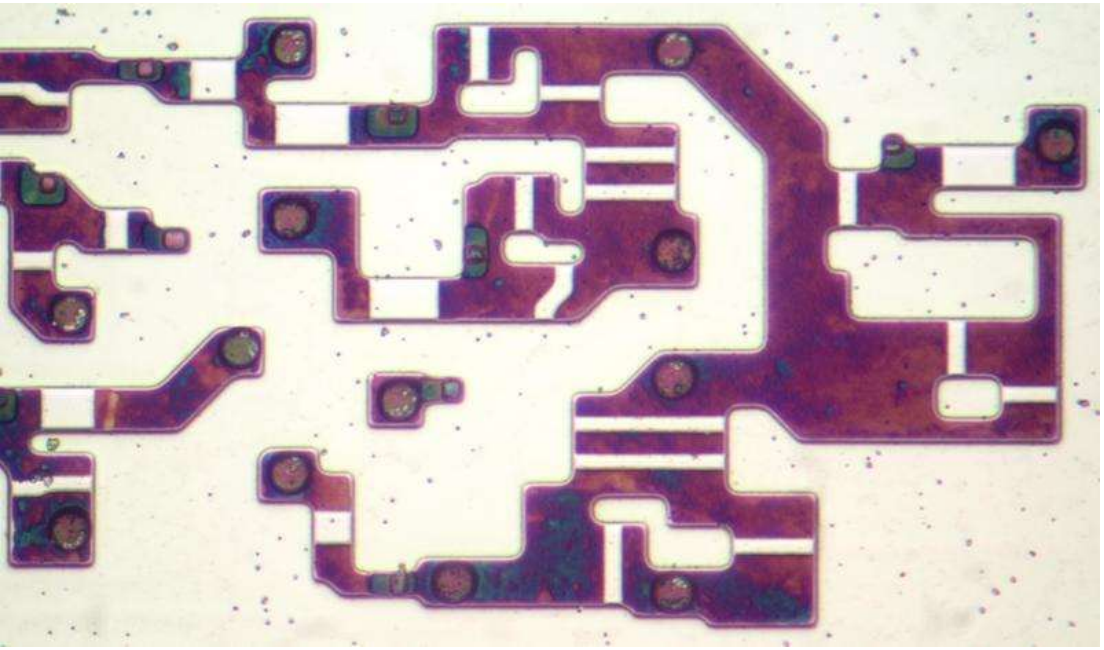

- Zdjęcie (po lewej) krzemu (z mikroskopu elektronowego) pokazuje niektóre tranzystory z jednostki arytmetyczno-logicznej (ALU).
- Domieszkowany, przewodzący krzem ma ciemnofioletowy kolor.
- Białe paski to miejsce, w którym drut polikrzemowy przecina krzem, tworząc bramkę tranzystora.
- Można policzyć, że 23 tranzystory tworzą 7 bramek.
- Tranzystory mają skomplikowane kształty, aby układ był jak najbardziej wydajny.

Co jest w środku procesora 8086

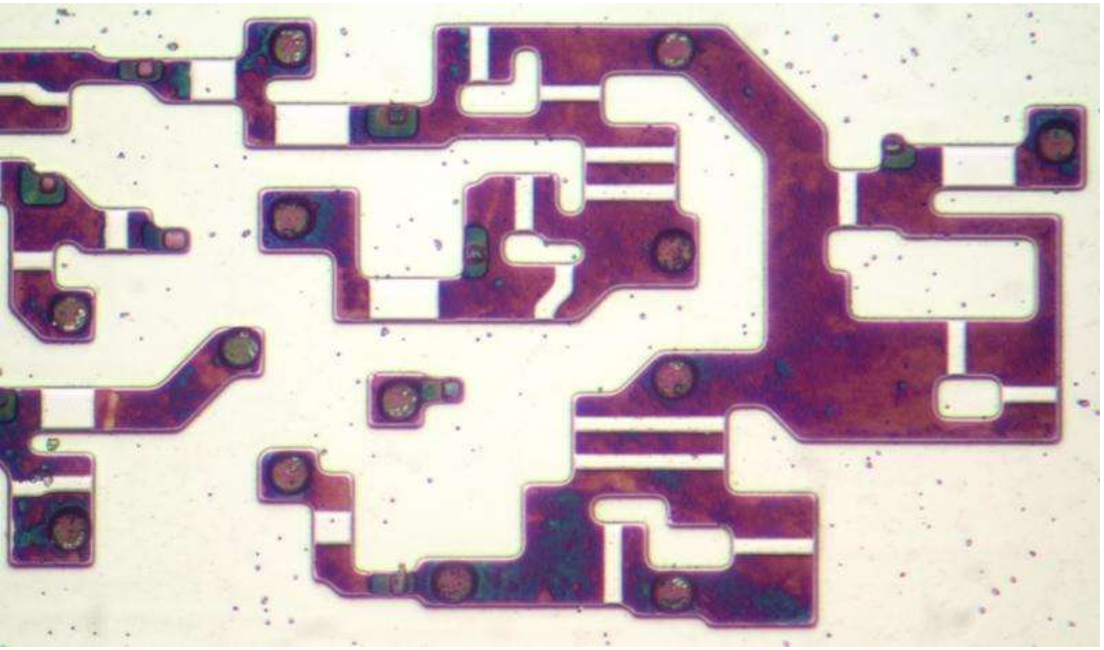

- Ponadto tranzystory mają różne rozmiary, aby zapewnić wyższą moc tam, gdzie jest to potrzebne.
- Sąsiednie tranzystory mogą współdzielić źródło lub dren, powodując ich połączenie.
- Kółka to połączenia (tzw. przelotki) pomiędzy warstwą krzemu a metalowym okablowaniem, podczas gdy małe kwadraty to połączenia pomiędzy warstwą krzemu a polikrzemem.

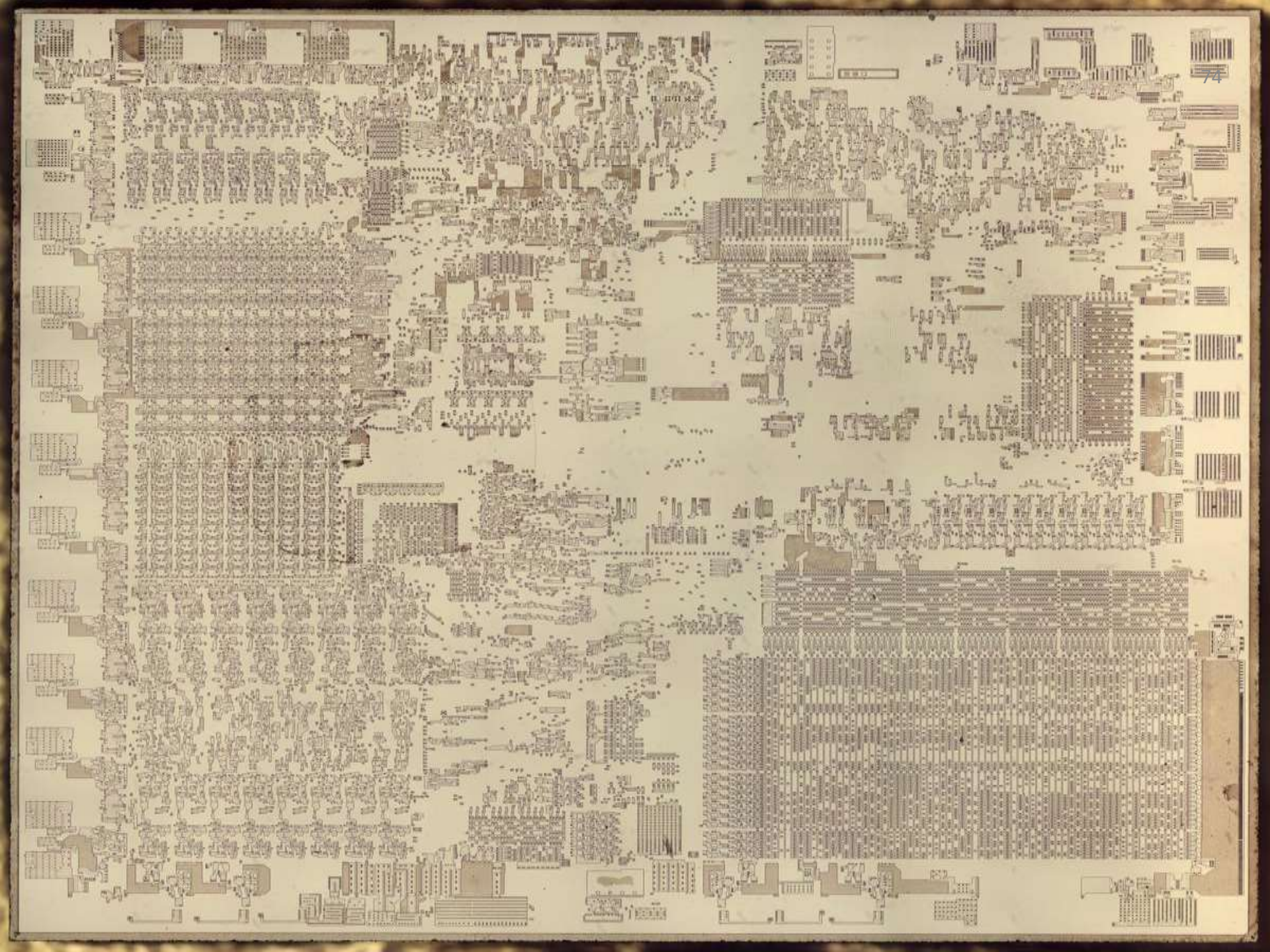

Historia procesora 8086

- Droga do 8086 nie była tak bezpośrednia i zaplanowana, jak można by się spodziewać.

Jego poprzednikiem był Datapoint 2200, komputer stacjonarny/terminal z 1970 roku.

Datapoint 2200 był jeszcze przed erą mikroprocesorów; wykorzystywał 8-bitowy procesor zbudowany z płyty pełnej pojedynczych układów scalonych TTL (Transistor-transistor logic).

Historia procesora 8086

- Firma Datapoint zapytał Intel i Texas Instruments, czy byłoby możliwe zastąpienie tej płyty chipów pojedynczym chipem.
- Kopiując architekturę Datapoint 2200, firma Texas Instruments stworzyła procesor TMX 1795 (1971), a Intel stworzył procesor 8008 (1972).
- Jednak Datapoint odrzucił te procesory, co było fatalną decyzją.
- Texas Instruments nie mogła znaleźć klienta na procesor TMX 1795 i porzuciła go, Intel zdecydował się sprzedać 8008 jako produkt, tworząc rynek mikroprocesorów.
- Intel rozwijał 8008 do procesorów 8080 (1974) i 8085 (1976).

Historia procesora 8086

- W 1975 roku kolejnym wielkim planem Intela był procesor 8800 zaprojektowany jako główna architektura Intela na lata 80-te.
- Ten procesor został nazwany „micromainframe” ze względu na planowaną wysoką wydajność.
- Miał zupełnie nowy zestaw instrukcji zaprojektowany dla języków wysokiego poziomu, takich jak Ada, oraz obsługiwał programowanie obiektowe i garbage collection (usuwanie śmieci) na poziomie sprzętowym.
- Niestety, ten chip był zbyt ambitny i drastycznie spóźniał się z harmonogramem.
- Ostatecznie został wprowadzony na rynek w 1981 roku (jako iAPX 432) z kiepską wydajnością i okazał się komercyjną porażką.

Historia procesora 8086

- Ponieważ projekt iAPX 432 był opóźniony, Intel zdecydował w 1976 roku, że potrzebuje prostego procesora typu stop-gap do sprzedaży, dopóki iAPX 432 nie będzie gotowy.
- w 1978 roku Intel szybko zaprojektował i zrealizową 8086 jako 16-bitowy procesor, w pewnym stopniu kompatybilny z 8-bitowym 8080.
- 8086 spowodował wielki przełom (wręcz rewolucję) wraz z wprowadzeniem na rynek komputera osobistego IBM (PC) w 1981 roku.
- W 1983 roku IBM PC był najlepiej sprzedającym się komputerem i stał się standardem dla komputerów osobistych.
- Procesor w IBM PC to 8088, wariant 8086 z 8-bitową magistralą. Sukces IBM PC sprawił, że architektura 8086 stała się standardem, który nadal obowiązuje, 44 lata później.

IBM PC 5150 z monochromatycznym [monitorem](#) 5151

- IBM XT - 4,77 MHz, 128 KB RAM i 10 MB HDD. W

- na 16-bitowym mikroprocesorze Intel 80286, 6 MHz, później 8 MHz, 16-bitowa szyna ISA.

- Komputery kompatybilne (tzw. klony) z tym modelem często zawierały inne procesory i pracowały przy innych częstotliwościach zegara taktującego. Nosiły one nazwy takie jak PC/AT 386 lub PC/AT 286 12 MHz.

Historia procesora 8086

- Dlaczego IBM PC wybrał procesor Intel 8088?
- Według dr Davida Bradleya, jednego z pierwszych inżynierów IBM PC, kluczowym czynnikiem była znajomość (przez zespół IBM) oprogramowania Intela dla jego procesorów.
- Użyli procesora Intel 8085 we wcześniejszym komputerze stacjonarnym IBM Datamaster.
- Inny inżynier, Lewis Eggebrecht, powiedział, że Motorola 68000 jest godnym konkurentem, ale jej 16-bitowa magistrala danych znacznie podniosłaby koszty (jak w przypadku 8086). Podkreślił także lepsze wsparcie i narzędzia programistyczne firmy Intel.

Historia procesora 8086

- W każdym razie decyzja o zastosowaniu procesora 8088 ugruntowała sukces rodziny x86.
- IBM PC AT (1984) został zaktualizowany do kompatybilnego, ale mocniejszego procesora 80286.
- W 1985 r. linia x86 przeszła na 32-bitową wersję 80386, a następnie 64-bitową w 2003 r. z architekturą Opteron firmy AMD.
- Architektura x86 jest wciąż rozszerzana o funkcje, takie jak operacje wektorowe AVX-512 (2016).
- Ale mimo wszystkich tych zmian architektura x86 zachowuje zgodność z oryginalnym 8086.

Podsumowanie

- procesor 8086 był pomyślany jako tymczasowy procesor typu „stop-gap”, dopóki Intel nie wypuścił swojego flagowego układu iAPX 432, i był potomkiem procesora zbudowanego z płyty pełnej układów TTL
- Jednak od tych skromnych początków architektura 8086 (x86) niespodziewanie zdominowała komputery stacjonarne i serwerowe aż do chwili obecnej.

- Intel 8086 jest oparty na CISC
- jest jeszcze RISC

SCHEMAT BLOKOWY PROCESORA 8086

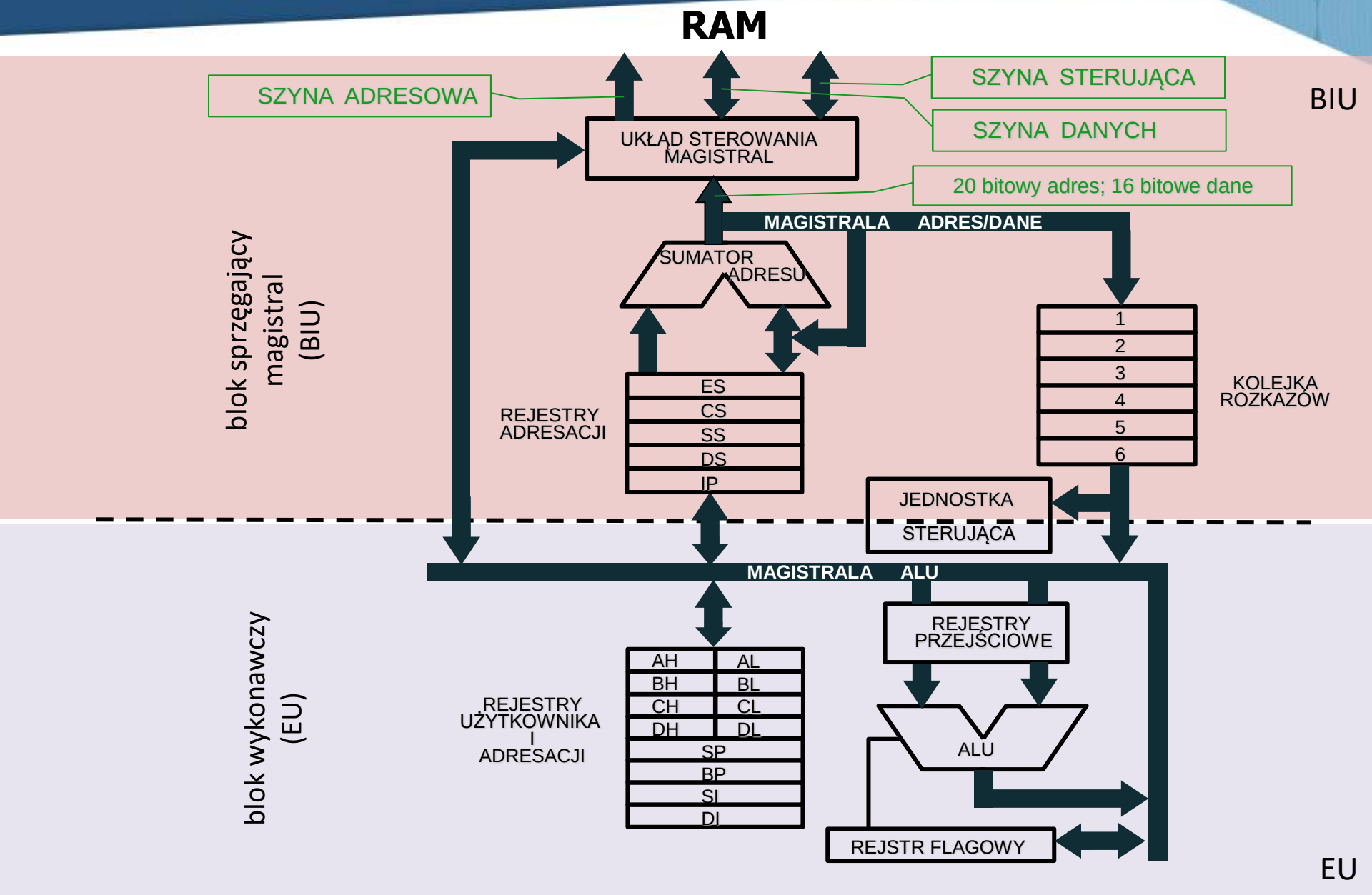

SCHEMAT BLOKOWY PROCESORA 8086

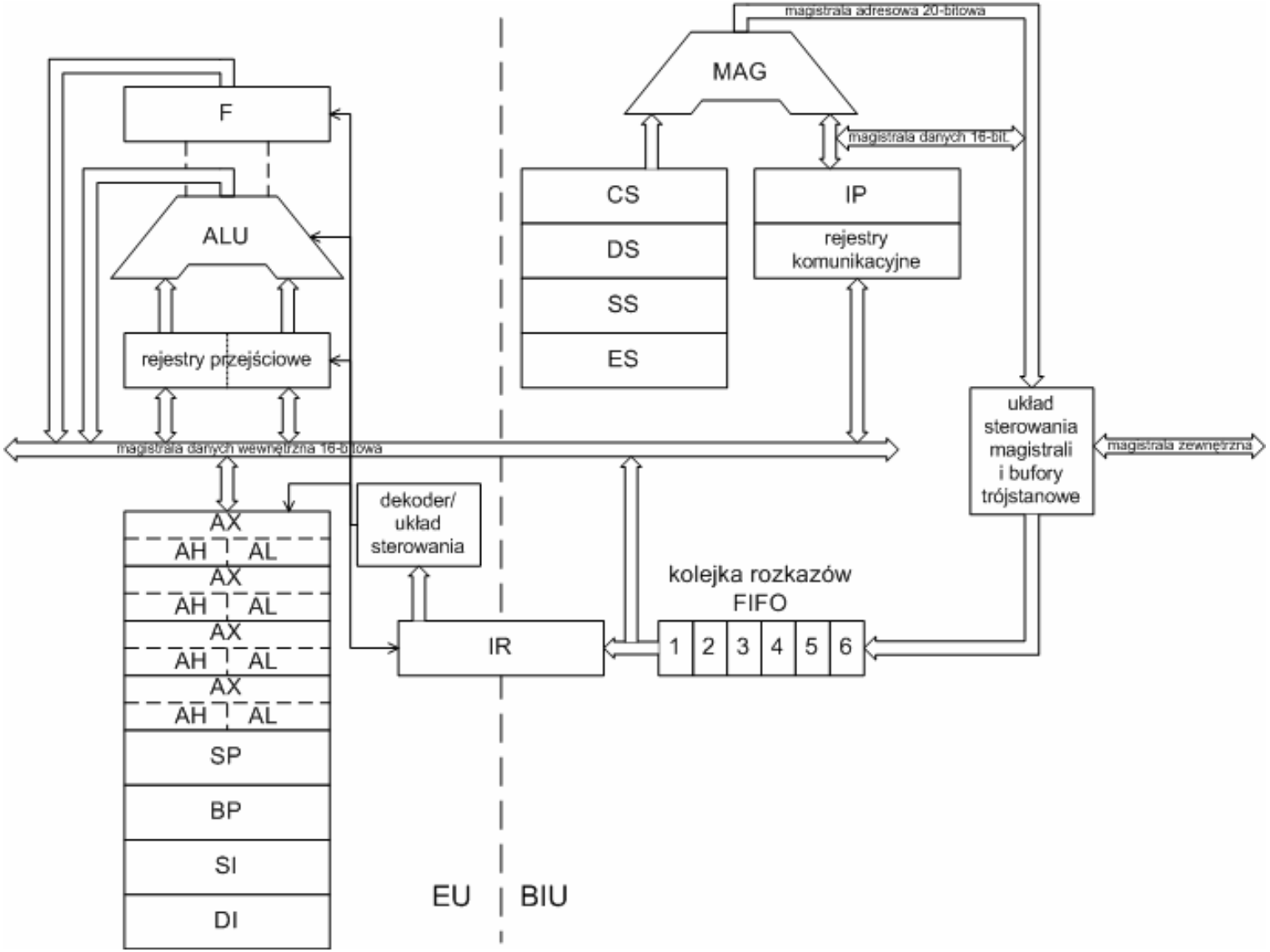

REJESTRY OGÓLNEGO PRZEZNACZENIA

- Rejestry ogólnego przeznaczenia - rejestry przeznaczone do przechowywania dowolnych danych i wykonywania operacji (arytmetycznych i logicznych), ale jednocześnie spełniające pewne funkcje specjalne.
- Rejestry te podzielone są na dwie 8-bitowe części: dolną (L) i górną (H). Działając na danych 1-bajtowych każdy część może być wykorzystana niezależnie.
  - AX - (akumulator) rejestr przeznaczony do przechowywania jednego z operandów (argumentów) wykonywanej operacji oraz wyniku wykonywanej operacji
  - (tylko czasami wynik może być umieszczany w innym rejestrze)

REJESTRY OGÓLNEGO PRZEZNACZENIA

- Rejestry ogólnego przeznaczenia – cd.
  - BX - rejestr bazowy wykorzystywany jest do wskazywania położenia i lokalizacji pamięci lub do adresowania położenia w pamięci. Domyślnie rejestr BX, wraz z rejestrem segmentowym DS, jest używany jako wskaźnik pamięci.
  - CX - rejestr wykorzystywany jest głównie jako licznik odliczający powtarzające się fragmenty programów bądź pojedynczych rozkazów.
  - DX - rejestr wykorzystywany głównie jako wskaźnik adresów w rozkazach IN i OUT (rozkazy wejścia i wyjścia). Adresowanie portów odbywać się może tylko poprzez użycie rejestru DX.

REJESTRY OGÓLNEGO PRZEZNACZENIA

- Rejestr CS wskazuje na początek 64KB bloku pamięci lub na segment kodu, w którym rezyduje następny do wykonania rozkaz.
- Dokładne położenie tego rozkazu w segmencie wskazywane jest przez offset, którego wartość zawiera rejestr IP.
- Pełny adres to CS:IP. Rejestr CS może być zmieniany przez niektóre rozkazy ale nie można go ładować bezpośrednio.
- Rejestr DS wskazuje na początek segmentu danych czyli 64KB blok pamięci zawierający argumenty.
- Zazwyczaj rejestrami stowarzyszonymi z DS, określającymi offset w tym segmencie są rejestry BX, SI lub DI.

REJESTRY OGÓLNEGO PRZEZNACZENIA

- Rejestr ES wskazuje na początek 64KB bloku pamięci zwanego dodatkowym.
- Segment ten nie jest przypisany do pojedynczych zastosowań - stosowany jest do różnych pojawiających się potrzeb.
- Często używany jest w operacjach łańcuchowych (wykorzystują pary rejestrów ES:DI) lub w operacjach na blokach np. kopiowanie, porównywanie, przeszukiwanie, czyszczenie.
- Rejestr SS wskazuje na początek 64KB bloku pamięci zwanego segmentem stosu.
- Wszystkie rozkazy na stosie - odkładania danych na stos, zdejmowania ze stosu, wywołania i powroty używają segmentu stosu (w tych rozkazach rejestr SP jest zdolny tylko do adresowania w obszarze stosu).
- Z rejestrem SS skojarzony jest rejestr BP do adresowania parametrów i zmiennych zawartych w stosie.

REJESTRY OGÓLNEGO PRZEZNACZENIA

- SI - rejestr indeksowy źródła wykorzystywany jest (podobnie jak BX) głównie jako wskaźnik pamięci.
- DI - rejestr indeksowy przeznaczenia wykorzystywany jest (podobnie jak SI) głównie jako wskaźnik pamięci.
- Istnieje tu pewna analogia między rejestrem bazowym BX a rejestrami indeksowymi SI i DI. Oba te rejestry mogą być użyte jako wskaźniki pamięci podczas przetwarzania łańcuchów:
  - rejestr DI adresuje przesunięcie przeznaczenia danych w połączeniu z rejestrem segmentowym ES
  - rejestr SI adresuje przesunięcie źródła (wyniku) danych w połączeniu z rejestrem segmentowym DS.

Rejestry wskaźnikowe i indeksowe

- Podczas przetwarzania danych nie łańcuchowych oba rejestry używane są jako wskaźniki pamięci zawsze względem rejestru segmentowego DS.
- BP (wskaźnik bazy) - rejestr ten używany jest jako wskaźnik pamięci, podobnie jak BX, SI, DI, z tą jednak różnicą, że dotyczy obszaru segmentu stosu i dlatego rejestr ten wykorzystywany jest wspólnie z rejestrem segmentowym SS.
- SP (wskaźnik stosu) - rejestr ten podaje bieżące położenie wierzchołka stosu.

Stos

- Stosem nazywamy wyróżniony obszar w pamięci używany wg reguł:
  - informacje zapisane są na stos do kolejnych komórek (pod kolejnymi adresami), przy czym żadnego adresu nie wolno pominąć
  - odczytujemy informacje w kolejności odwrotnej do ich zapisu
  - informacje odczytujemy z ostatnio zapełnionej komórki, natomiast zapisujemy do pierwszej wolnej
- Czyli obowiązuje reguła LIFO - ostatni wchodzi pierwszy wychodzi

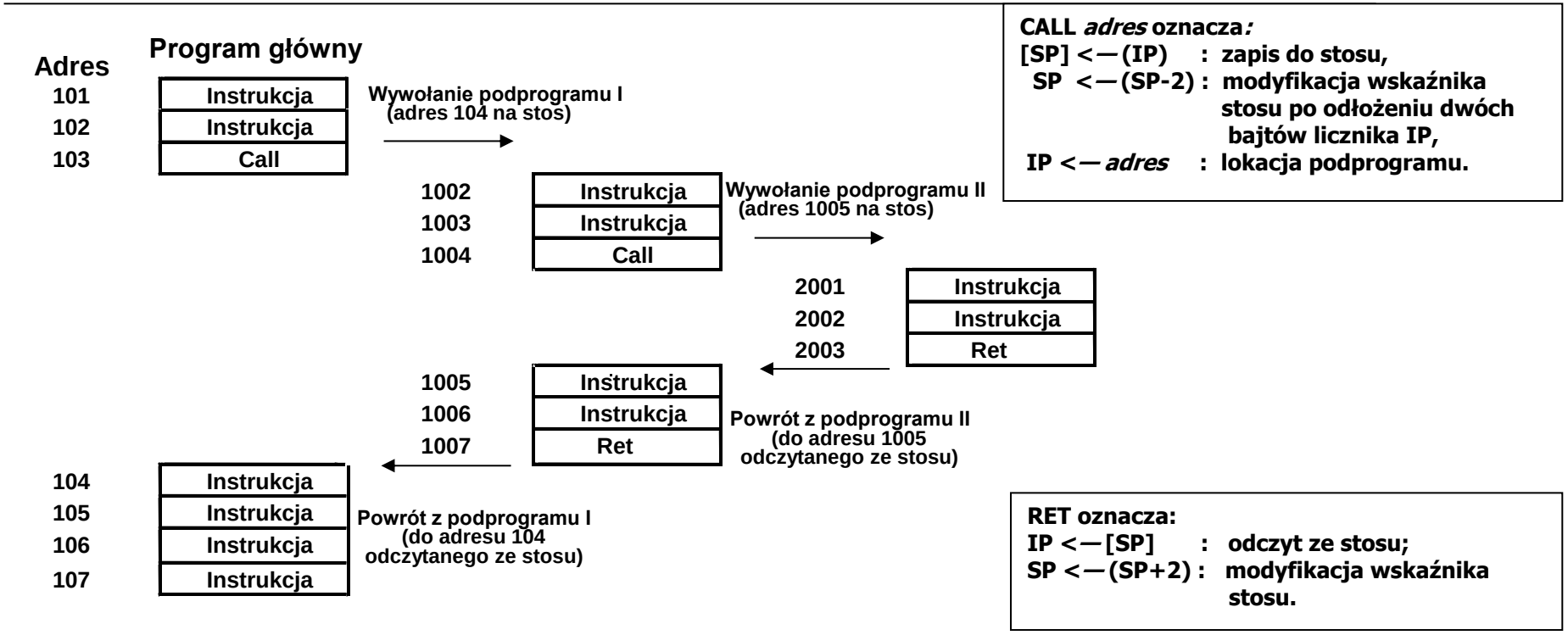

Rejestr IP i rejestr FLAGOWY

- IP (wskaźnik rozkazów)- rejestr ten zawiera zawsze offset pamięci, w którym zawarty jest następny rozkaz do wykonania. Bazowy adres segmentu kodu zawarty jest w rejestrze CS. Stąd pełny adres logiczny wykonywanego rozkazu wskazywany jest parą rejestrów CS:IP.
- Oznacza to, że jeśli wykonywany jest rozkaz to wskaźnik rozkazów ustawiany jest do następnego adresu pamięci, pod którym znajduje się rozkaz do wykonania. Wyjątek stanowią rozkazy wywołania i skoku.
- FLAGS (rejestr znaczników, rejestr flagowy)- rejestr ten jest zbiorem poszczególnych bitów kontrolnych (znaczników), które wskazują wystąpienie określonego stanu procesora.

Znaczniki stanu	=1	=0
OF - flaga nadmiaru (przepełnienia)	OV (over)	NV (not over)
SF - flaga znaku	NG (negative)	PL (plus)
ZF - flaga zera	ZR (zero)	NZ (not zero)
CF - flaga przeniesienia	CY (arry yes)	NC (no carry)
PF - flaga parzystości	PE (parity even)	PO (parity odd)
AF - flaga przeniesienia pomocniczego	AC (aux. carry)	NA (not aux. carry)
Znaczniki kontrolne		
IF - flaga zezwolenia na przerwanie	EI (enables int)	DI (disables int)
DF - flaga kierunku	DN (down)	UP (up)
TF - flaga pracy krokowej		

DEBUG

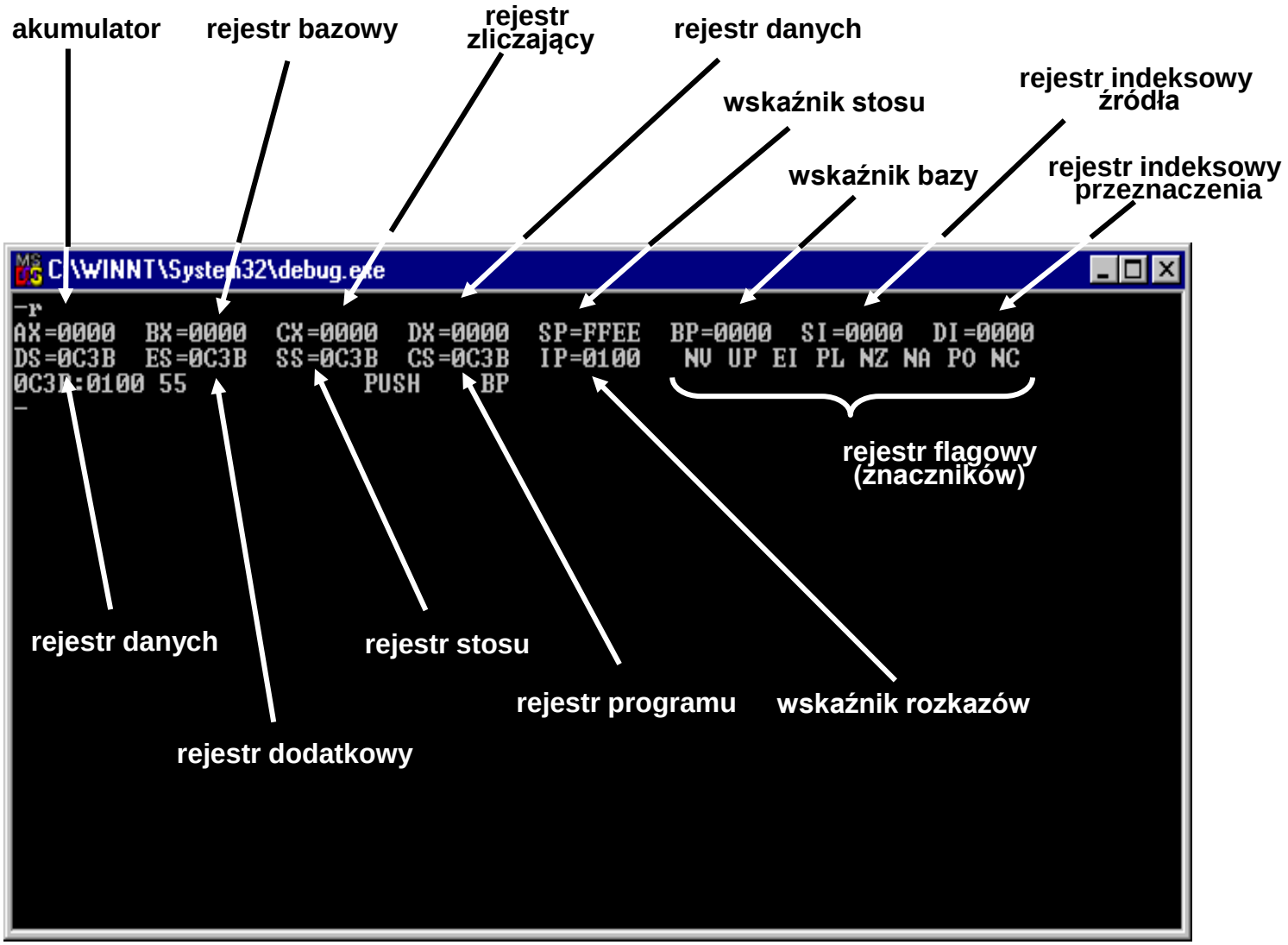
akumulator
rejestr bazowy
rejestr zliczający
rejestr danych
wskaźnik stosu
rejestr indeksowy źródła
wskaźnik bazy
rejestr indeksowy przeznaczenia
C:\WINNT\System32\debug.exe
-r
AX=0000 BX=0000 CX=0000 DX=0000 SP=FFEE BP=0000 SI=0000 DI=0000
DS=0C3B ES=0C3B SS=0C3B CS=0C3B IP=0100 NV UP EI PL NZ NA PO NC
0C3B:0100 55 PUSH BP
-
rejestr flagowy (znaczników)
rejestr danych
rejestr stosu
rejestr programu
wskaźnik rozkazów
rejestr dodatkowy

DEBUG

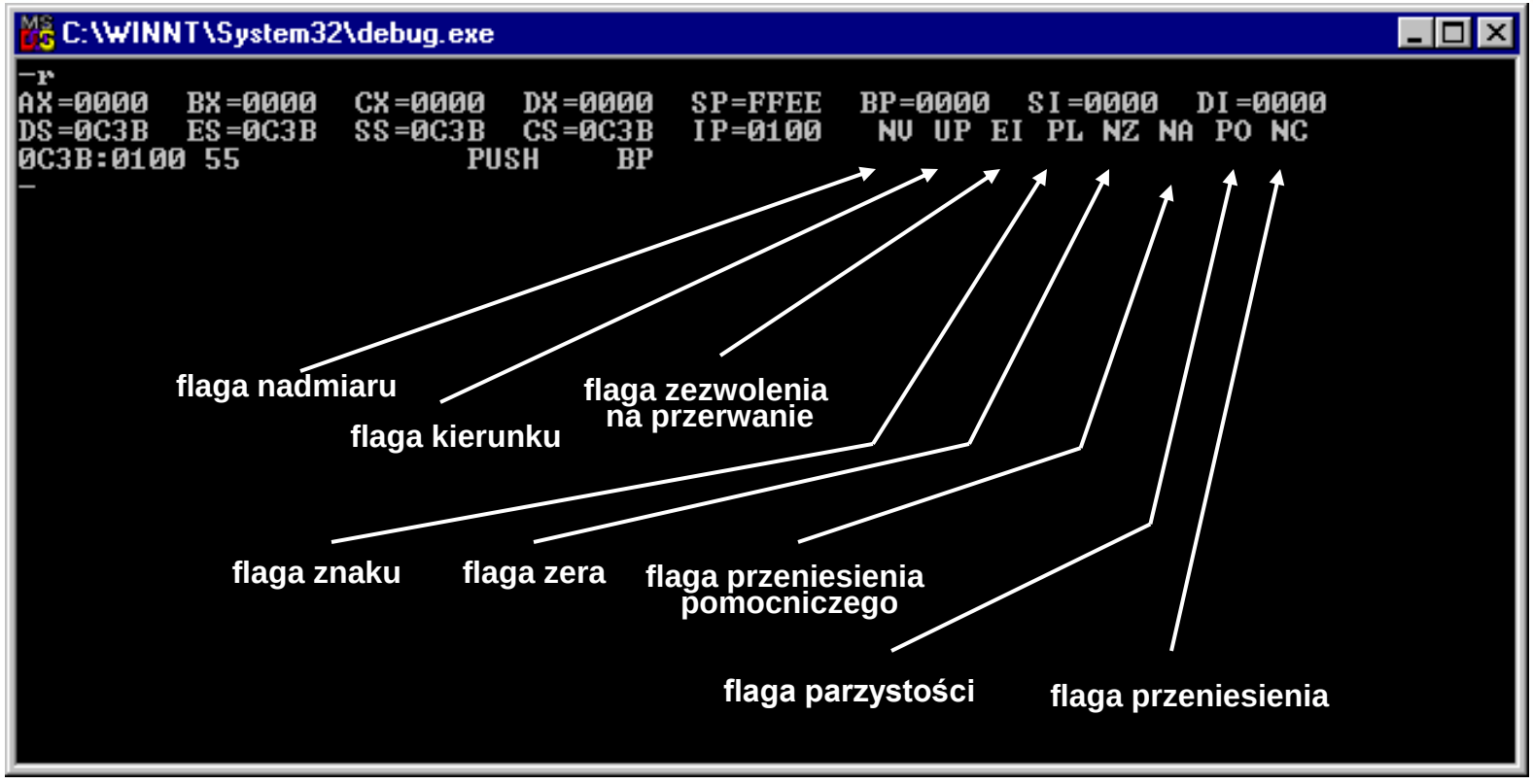

Flaga (znacznik)	symbol	=1	=0
Flaga nadmiaru	OF	OV	NV
Flaga kierunku	DF	DN	UP
Flaga zezwolenia na przerwanie	IF	EI	DI
Flaga znaku	SF	NG	PL
Flaga zera	ZF	ZR	NZ
Flaga przeniesienia pomocniczego	AF	AC	NA
Flaga parzystości	PF	PE	PO
Flaga przeniesienia	CF	CY	NC

BLOK ARYTMETYCZNO-LOGICZNY

- Blok arytmetyczno-logiczny (ALU) - jest uniwersalnym układem kombinacyjnym, który realizuje operacje matematyczne i logiczne w zależności od zaprogramowanej operacji tj. rozkazu umieszczonego w programie.
- Rozkazy mogą dotyczyć
  - operacji dwuargumentowych: operacji arytmetycznych (dodawanie i odejmowanie) i operacji logicznych (sumowanie mnożenie, sumowanie mod 2, itp.)
  - operacji jednoargumentowych (np. negowanie bitów lub przesuwanie zawartości rejestrów)
- Argumentami rozkazów są najczęściej dwa słowa binarne, od długości których mówi się o liczbie bitów ALU.

Przykład 4 bitowego ALU SN74181

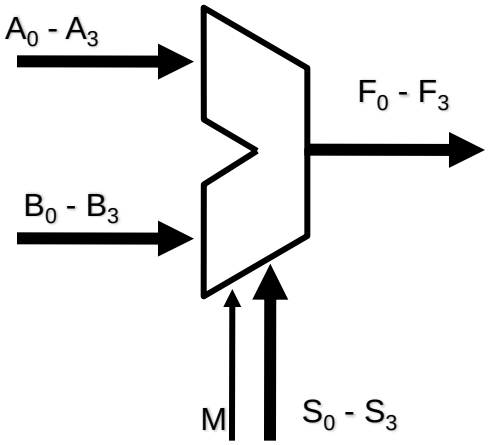

Sygnały sterujące do wyboru mikrooperacji logicznej (M=0) lub arytmetycznej (M=1)

Lp.	S_0 - S_3	M=0	M=1
1	0000	$F=\overline{A}$	$F=A+C_0$
2	1000	$F=\overline{A\vee B}$	$F=(A\vee B)+C_0$
3	0100	$F=\overline{A}B$	$F=(A\vee \overline{B})+C_0$
4	1100	$F=0$	$F=C_0-1$
5	0010	$F=\overline{AB}$	$F=A+A\overline{B}+C_0$
6	1010	$F=B$	$F=(A\vee B)+A\overline{B}+C_0$
7	0110	$F=A\oplus B$	$F=A-B-(1-C_0)$
8	1110	$F=A\overline{B}$	$F=A-(1-C_0)$
9	0001	$F=A\vee \overline{B}$	$F=A+AB+C_0$
10	1001	$F=\overline{A\oplus B}$	$F=A+B+C_0$
11	0101	$F=B$	$F=(A\vee \overline{B})+AB+C_0$
12	1101	$F=AB$	$F=AB-(1-C_0)$
13	0011	$F=1$	$F=2A+C_0$
14	1011	$F=A\vee \overline{B}$	$F=(AB)+A+C_0$
15	0111	$F=A\vee B$	$F=(A\vee \overline{B})+A+C_0$
16	1111	$F=A$	$F=A-(1-C_0)$

UKŁAD STEROWANIA

- Często (a może najczęściej) procesor wykonuje rozkazy nie w jednym kroku (jak np. dodawanie) ale w wielu krokach (np. mnożenie lub dzielenie jako ciąg dodawań i przesunięć).
- W tym celu potrzebny jest złożony automat sekwencyjny, generujący odpowiednie ciągi słów podawanych na wejścia sterujące układu ALU - układ sterowania.
- Cechy takiego automatu to:
  - konieczność posiadania bardzo dużej liczby stanów dostosowanych do wymaganej liczby wykonywanych rozkazów;
  - konieczność zapewnienia synchronizacji pracy układu sterowania i wykonawczego (uwzględnienie czasów wykonywania poszczególnych operacji).

- W praktyce realizowane są jako:
  - generatory sekwencyjne
  - układy mikroprogramowalne

Dziękuję za uwagę!

Slajdy na podstawie wykładów prof. Stanisława Ambroszkewicza